

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Факультет дошкільної, початкової освіти і мистецтв

Кафедра дошкільної та початкової освіти

Кваліфікаційна робота

освітнього ступеня: «магістр»

на тему:

**«Використання мультимедійних технологій в освітньому процесі
закладів дошкільної освіти»**

Виконала:

студентка II курсу, 63 групи
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
Попович Ангеліна Ярославівна

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної та
початкової освіти
Кошель Анна Павлівна

Роботу подано до розгляду «___» _____ 2024 року.

Студентка

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

Кваліфікаційна робота розглянута на засідання кафедри *дошкільної та початкової освіти*

протокол № _____ від «___» _____ 2024 р.

Студентка допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Зав. кафедри

_____
(підпис)

Ірина ТУРЧИНА

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	9
1.1. Стан вивчення питання використання мультимедійних технологій у закладі дошкільної освіти в рамках педагогічної теорії та практики	9
1.2. Мультимедійні технології як засіб удосконалення освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.....	15
1.3. Особливості використання мультимедійних технологій у роботі з дошкільниками.....	21
Висновки до розділу 1.....	30
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРЕМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	31
2.1. Критерії, рівні, показники використання мультимедійних технологій в закладі дошкільної освіти	31
2.2. Організація експериментального дослідження.....	38
2.3. Педагогічні умови використання мультимедійних технологій в закладі дошкільної освіти.....	49
2.4. Зміст і аналіз експериментальної роботи щодо використання мультимедійних технологій в закладі дошкільної освіти.....	56
2.5. Методичні рекомендації щодо використання мультимедійних технологій.....	58
Висновки до розділу 2.....	61
ВИСНОВОК	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	68
ДОДАТКИ	82

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

БКДО – Базовий компонент дошкільної освіти

ДДВ – діти дошкільного віку

ДО – дошкільна освіта

ЕГ – експериментальна група

ІКТ – інформаційно-комунікативні технології

ІТ – інформаційні технології

ЗДО – заклад дошкільної освіти

ЗВО – заклад вищої освіти

ЗН – засоби навчання

ЗУ – Закон України

КГ – контрольна група

МТ, ММТ – Мультимедійні технології

ОТГ – об'єднана територіальна громада

МОН України – Міністерство освіти і науки України

НУШ – нова українська школа

МК – мультимедійний комплекс

ВСТУП

Актуальність. Ера інформаційних технологій активно запроваджує нові тенденції в освітній галузі. Сучасну освіту важко уявити без мультимедійних засобів. Комп'ютеризація освітнього процесу пов'язана не лише з інформаційним прогресом, але й сучасними потребами освітньої галузі, а саме забезпечення дистанційної освіти для здобувачів освіти в Україні та за кордоном.

Дошкільна освіта не стала винятком щодо впровадження мультимедійних технологій. Невід'ємними компонентами в освітньому процесі закладів дошкільної освіти стали комп'ютерні технології, а саме різноманітні гаджети та інформаційні платформи, що активно вводяться та реалізуються на сучасному освітньому просторі нашої держави.

Освітній процес в закладах дошкільної освіти перейшов на новітній етап навчання здобувачів освіти за допомогою мультимедійного екрану, що в свою чергу формує нові важливі завдання для сучасних педагогів. Реалізація цього завдання, цифрової освіти, потребує не лише матеріального забезпечення, але й навчально-методичної бази.

Важливим здобутком сучасної освіти – є саме комп'ютеризація. Комп'ютер в поєднанні з навчальною програмою дає можливість педагогам використовувати різного роду, презентації, анімації, 3D зображення, аудіо-відеоматеріали. Новітні технології не лише полегшують роботу педагога у підготовці до заняття, але й збільшують ефективність засвоєння дітьми інформації через засоби сприйняття дітей (зір, слух).

Проблематика мультимедійних технологій в сучасній освіті посідає вагомe місце в наукових працях. Теоретичні аспекти впровадження мультимедійних технологій у дошкільній освіті досліджували українські науковці, кожен з яких зробив важливий свій внесок удослідження означеної проблеми. Серед них варто згадати таких дослідників: Ж. В. Матюх, В. В. Волкова, О. О. Кравчина, К.В. Макарку, Г. А. Назаренко, С. А. Титаренко,

С. Є. Тронко, В. І. Імбир, О. М. Гудирева, В. В. Коваленко, О. П. Пінчук, А.В.Лампіга, О. Г. Ємчик, Л. А. Сухорукова, Р. С. Гуревич, А. П. Кошель, Т.П. Соколовська, І. Ю. Шахіна, В. М. Кошель, Т. В.Тихонова, М. М.Близнюк, Ж. В. Матюх та ін.

В результаті проведеного наукового аналізу джерельної бази щодо дослідження проблеми використання мультимедійних технологій в ЗДО нами було зафіксовано певні протиріччя. Зокрема, одні автори акцентують увагу на позитивному впливі мультимедіа на пізнавальний розвиток дітей, підкреслюючи підвищення їхньої мотивації та зацікавленості в освітньому процесі. Інші дослідники висловлюють занепокоєння щодо можливих ризиків, пов'язаних із надмірним використанням цифрових технологій, таких як порушення соціальних взаємодій та вплив на розвиток уваги. Також виявлено розбіжності у визначенні оптимальних методів інтеграції мультимедійних засобів у дошкільну програму, що потребує подальших комплексних досліджень.

На основі актуальності означеної проблеми й необхідністю вирішення наявних суперечностей було обумовлено формулювання теми кваліфікаційної роботи: «Використання мультимедійних технологій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти».

Мета дослідження – полягає у теоретичному обґрунтуванні та проведенні наукової перевірки впровадження педагогічних умов використання мультимедійних технологій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

Відповідно до мети дослідження, були поставлені **завдання дослідження**:

1. Здійснити науковий аналіз проблеми використання мультимедійних технологій в ЗДО в педагогічній теорії та практиці.

2. Розкрити теоретичні положення, на яких базується розробка критеріїв, показників та рівнів застосування мультимедійних технологій у ЗДО.

3. Теоретично обґрунтувати та експериментально дослідити ефективність використання мультимедійних технологій в організації освітнього процесу в ЗДО.

4. Сформулювати методичні рекомендації щодо впровадження мультимедійних технологій в освітній процес ЗДО.

Об'єкт дослідження: освітній процес в закладі дошкільної освіти.

Предмет дослідження: педагогічні умови використання мультимедійних технологій в освітньому процесі ЗДО.

Розв'язання поставлених у кваліфікаційній роботі завдань досягались за допомогою використання комплексу таких **методів дослідження:**

- теоретичні методи з метою аналізу і узагальнення наукової, методичної літератури, наукових статей, фахових періодичних видань, передового психолого-педагогічного досвіду для визначення стану впровадження мультимедійних технологій в освітній процес ЗДО та уточнення понятійно-категоріального апарату дослідження;

- емпіричні методи бесіда, анкетування, цілеспрямоване спостереження з метою аналізу рівня впровадження мультимедійних технологій в освітній процес ЗДО;

- статистичні методи з метою математичної обробки отриманих емпіричних даних для їх кількісного та якісного аналізу.

Експериментальною базою в межах діяльності навчально-наукової лабораторії кафедри дошкільної та початкової освіти НУЧК було обрано Чернігівський дошкільний навчальний заклад № 26 та «Замістянський ЗДО «Барвінок» Чернігівської області».

Наукова новизна та теоретичне значення кваліфікаційної роботи полягає в тому що:

- уточнено сутність базових категорій дослідження «технології», «мультимедійні технології», «комп'ютерних технології»;

– теоретично обґрунтовано і уточнено педагогічні умови використання мультимедійних технологій в освітньому процесі ЗДО.

Практична значущість дослідження полягає у розробці відповідного дидактико-методичного забезпечення у вигляді навчально-методичного посібника «Удосконалення інформаційно-комунікаційної компетентності фахівців дошкільної освіти» (далі – посібник) у самоосвіті вихователя.

Апробацію матеріалів кваліфікаційної роботи здійснено у:

«VI. Регіональній науково-практичній конференції «Оновлення моделі інтегральних компетентностей в контексті досягнення цілей сталого розвитку» 29 лютого 2024 року, м. Нікополь»;

«Всеукраїнської студентської конференція «Актуальні проблеми дошкільної і спеціальної освіти: інновації та перспективи» Івано-Франківськ 22 травня 2024 р.»;

«Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Вінниця, 18.04.2024р.»;

«VI Всеукраїнської студентської науково-практичної Інтернет-конференції з міжнародною участю «Дошкільна освіта України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору» 14-15 березня 2024 р. м. Глухів»;

«XI Всеукраїнської науково-практичної студентської інтернет-конференції «Науковий простір студента: пошуки і знахідки», 29 березня 2024 року, м. Київ».

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено в 5-х публікаціях автора, із них: 1 – посібник та 1 – стаття та 4 тези.

Структура роботи: робота складається із вступу, двох розділів, підрозділів та висновків до них, загальних висновків, списку використаної літератури 100 та 7 додатків. Обсяг основної частини роботи складає 65 сторінок. Загальний обсяг роботи становить 123 сторінок.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗДО

1.1. Стан вивчення питання використання мультимедійних технологій у закладі дошкільної освіти в рамках педагогічної теорії та практики.

Впровадження інформаційно – комунікативних технологій (далі –ІКТ) у різні сфери людської діяльності є важливим компонентом цифрового суспільства. Актуальність проблеми інформатизації суспільства полягає у налагодженій роботі із формуванням критерій систематизації, достовірності та вичерпності інформації у роботі із новітніми технологіями.

Модернізація освітньої галузі стала поштовхом до пошуку нових форм та методів впливу на здобувача освіти за допомогою нових технологій шляхом підвищення ефективності засвоєння інформації через аудіо-, відео-, візуальні та невізуальні засоби сприйняття інформації за допомогою мультимедійних технологій.

Інновації в освіті є закономірним явищем, динамічним за характером і розвивальним за результатами, їх запровадження дозволяє вирішити суперечності між традиційною системою і потребами в якісно новій освіті [17].

Актуальною науково – педагогічною проблемою для наукових пошуків дослідників – є трактування поняття «мультимедійні технологій» в дошкільній освіті.

Проблема мультимедійних технологій (далі– МТ) у освітньому процесі ЗДО стала поштовхом до наукових пошуків вчених, серед них Ж.В. Матюх, В.В. Волкова, О.О. Кравчина, К.В. Макарку, Г.А. Назаренко, С.І. Титаренко, С.Є. Тронко, В.І. Імбир, О. М. Гудирева, В. В. Коваленко, О. П. Пінчук, А. В. Лампіга, О. Г. Ємчик, Л. А. Сухорукова, Р. С. Гуревич, А. П. Кошель,

Т. П. Соколовська, І. Ю. Шахіна, В. М. Кошель, Т. В. Тихонова,
М. М. Близнюк, Ж. В. Матюх.

Умовно дослідження мультимедійних технологій в освітньому процесі ЗДО можна класифікувати за тематикою:

- МТ у роботі з інклюзивною групою;
- МТ на заняттях з дітьми дошкільного віку;
- МТ, як інструмент у роботі вихователя;
- МТ та їх вплив на засвоєння матеріалу дошкільнят;
- МТ – плюси та недоліки у організації навчання з ДДВ;
- МТ: програми, інформаційні платформи та ресурси у підготовці матеріалів до занять;
- - МТ, як засіб навчання іноземної мови дітей дошкільного віку;
- МТ у підготовці фахівців дошкільної освіти.

Завданням мультимедійних технологій в дошкільній педагогіці є: покращення сприйняття та засвоєння матеріалу дошкільнятами, побудова індивідуального та диференційованого підходу до дитини, розвиток сенсорного сприйняття інформації через зір, слух; організація освітнього процесу згідно розумових та особистісних здібностей дітей, розвиток творчих здібностей та поштовх до самостійного мислення [30].

Перш ніж аналізувати наукову літературу щодо використання МТ в освітньому процесі ЗДО, варто з'ясувати, яке визначення «мультимедійних технологій» дослідники пропонують для загальної характеристики форм і методів МТ в освітньому процесі.

У науковому обігу поняття «мультимедійні технології» трактують у декілька підходів:

- сучасна ІТ, «що забезпечує об'єднання графічних образів, відео, звуку та інших спеціальних ефектів за допомогою комп'ютерних засобів;
- комп'ютерна технологія, що дозволяє гнучко керувати потоками різноманітної інформації – текстами, графічними зображеннями, музикою, відео зображеннями;

- інформаційна технологія, що поєднує в одному програмному продукті різноманітні види інформації: тексти, ілюстрації, аудіо і відеоінформацію» [35].

В залежності від сфери використання «мультимедійні технології» в науковій літературі мають декілька дефініцій і трактуються не однозначно, через природу їх використання та швидкого темпу розвитку нових технологій. На сьогодні немає уніфікованого поняття «мультимедійних технологій», саме тому в (додатку Б) ми детальніше наводимо результати наукових пошуків дефініції «мультимедійні технології».

Проаналізувавши різні наукові підходи до трактування поняття «мультимедійні технології» можемо прийти до висновку, що термін «мультимедійні технології» у науковій літературі немає єдиного однозначного значення, ознакові критерії якого, змінюються в залежності від сфери застосування.

Варто відзначити, що однією з головних сфер використання мультимедійних технологій є освіта. Сам процес інформатизації освіти полягає у застосуванні мультимедійних технологій в навчанні, розвитку та дозвіллі дітей дошкільного віку.

Як зазначає В. І. Клочко: «майбутнє освіти – це, між іншим, мультимедійне навчання, котре має слугувати: закріпленню одержаних під час занять знань; розвитку самостійного мислення учня і його пізнавальних інтересів; поглибленню вправності навчання; залученню учня до самостійного використання сучасних джерел знань» [14].

При аналізі науково-педагогічної літератури, щоб краще зрозуміти місце і роль мультимедійних технологій в освітньому процесі ЗДО, варто звернутися до поняття «педагогічна технологія», що також не має однозначного визначення поняття у науці.

Тому зупинимося на визначенні В. П. Беспалька. На його думку: «педагогічна технологія – сукупність засобів і методів відтворення теоретично обґрунтованих процесів навчання і виховання, що дозволяють

успішно реалізовувати поставлені освітні цілі. Педагогічна технологія передбачає відповідне наукове проектування, за якого дані цілі задаються достатньо однозначно і зберігається можливість об'єктивних поетапних вимірювань і підсумкової оцінки досягнутих результатів. Педагогічна технологія складається «з вказівок/інструкцій способів діяльності (дидактичні процеси), в яких ця діяльність повинна втілюватися (організаційні форми навчання), і засобів здійснення цієї діяльності (цілеспрямована підготовка вчителя-педагога до занять і наявність відповідних ТЗН)» [38].

Мультимедійні технології є засобами візуалізації та методами реалізації педагогічної технології. Вони відіграють важливу роль у створенні нових форм передачі інформації до користувача (дитини). Мультимедійні технології створюють нові способи організації ефективної роботи освітнього процесу, як засобу педагогічної технології.

А. В. Лампіга виділяє такі мультимедійні засоби навчання:

- мультимедійну презентацію;
- «слайд-шоу»;
- звіт в електронному вигляді;
- мультимедійна доповідь;
- електронний журнал;
- ігри навчального спрямування , розміщені як в Інтернет (online), так і на різних носіях (off-line)
- мультимедійні- тренажери;
- навчальні фільми та відео демонстрації та багато інших мультимедіа-систем [18].

Слід зауважити, що в дошкільній педагогіці до основних засобів навчання ми відносимо гру, як головний інструмент у роботі з ДДВ.

Формою гри за допомогою МТ є мультимедійна гра, в основі якій вихователь використовує сучасні технічні засоби (комп'ютер, мультимедійний екран).

Аналізуючи науково-педагогічну літературу щодо упровадження мультимедійних технологій в освітньому процесі ЗДО, ми зіткнулися з терміном «гіпермедіа» та «гіпермедіа технології».

Гіпермедіа – сформовані за рахунок комп'ютерних файлів, що пов'язані за допомогою гіперпосилань для переміщення між мультимедійними об'єктами [37].

Можна сказати, що гіпермедіа технології є однією із систем мультимедіа, у якій розміщуються мультимедійні технології у формі зображень, відеозаписів, звуків.

Сучасні технології тісно взаємопов'язані та активно використовуються в роботі з дітьми, маючи на меті покращення процесу засвоєння та розуміння навчальних матеріалів у межах ДДВ (дидактичної діяльності). Основними причинами впровадження МТ в освітній процес є наступні фактори:

Глобальна інформатизація та індустріальний розвиток мас-медіа, базуючись на використанні НІТ у комунікації, сприяють створенню специфічного продукту – глобальної картини світу. Цей продукт є важливим для формування світогляду здобувачів освіти, що робить доцільним впровадження мультимедійних ЗН.

Зміни в освітніх дисциплінах, таких як семіологія, когнітологія, методологія та комунікологія, спричиняють застосування нових методів пізнання та осмислення. До таких інноваційних методів належать мультимедійні технології.

Цілеспрямоване використання МТ в освітніх цілях базується на побудові цілісних сценаріїв навчання, які найефективніше реалізуються через мультимедіа.

Комунікативний механізм медіаефекту виконує функцію не тільки передачі знань, але й формування світогляду людини.

Сучасна освіта все більше фокусується на моделюванні антологічних характеристик світу. Формування освітніх ЗН на основі онтології значно

зменшує аудиторне навантаження, а МТ з елементами семантичного управління допомагають вирішити це завдання.

Головною причиною трансформації методів навчання є не лише зростання обсягу інформації, але й зміна протікання самого процесу. МТ з семантичним управлінням представляють новий тип такої взаємодії.

МН є результатом соціокультурної взаємодії, яка виникає в процесі діяльності, обміну та споживання інформації. Це створює умови для зміни уявлень про світ.

Використання інформації в процесі взаємодії в суспільстві впливає на систему освіти, створюючи нову картину світу. МН є прикладом такої взаємодії.

Особливість зворотного зв'язку в освіті передбачає вплив який розкривається лише в когнітивному сприйнятті людини. Це ставить перед освітньою системою завдання розвитку когнітивних здібностей здобувачів, чому сприяє використання мультимедійних освітніх систем.

Сучасні суспільні реалії – за результатами інформаційної мультимедійної взаємодії, інформаційного простору, освітнього середовища, мережевого освітнього суспільства – вимагає інтеграції цих елементів у систему освіти. В іншому випадку, національна система освіти може відстати від світових стандартів.

Отже, проблема мультимедійних технологій в дошкільній освіті є однією із актуальних тем для наукових пошуків дослідників, як освітньої, так і технічної галузі знань. При аналізі наукової літератури, ми заштовхнулися із проблемою уніфікації поняття «мультимедійні технології». У науково - педагогічній літературі проаналізували види мультимедійного навчання та засоби новітніх технологій, з'ясували, що вони безпосередньо пов'язані не лише з мультимедійними технологіями в освітньому процесі ЗДО, але й інформаційно-комунікативними технологіями, як новітніми формами навчання дітей дошкільного віку.

1.2. Мультимедійні технології як інструмент оптимізації навчального процесу дітей дошкільного віку.

Розвиток цифрової освіти в Україні зумовлений вимушеною дистанційною формою освіти, спричиненою соціальними факторами: COVID - 19 та повномасштабною війною в Україні з 2022 року, в східних регіонах країни – з 2014 року. Засобом цифрової дистанційної освіти для більшості навчальних закладів України став комп'ютер.

Освітній процес в ЗДО здійснюється та регулюється нормативно-правовими документами ЗУ «Про освіту», ЗУ «Про дошкільну освіту», Базового компонента дошкільної освіти (далі БКДО). Варто зазначити, що використання мультимедійних технологій в освітньому процесі вказано у ЗУ «Про дистанційну освіту» та Наказу Кабміну «Про затвердження Положень про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти» [24]. Проаналізувавши документи, прийшли до висновку, що залишається недоопрацьоване пакет нормативно – правових документів, щодо проблемного питання «Використання мультимедійних технологій в освітньому процесі ЗДО» [8].

У статті 3 ЗУ «Про освіту» зазначається, що кожен має право на доступ до мережі Інтернет та освітніх ресурсів, у тому числі до електронних підручників та інших мультимедійних навчальних ресурсів, у порядку, визначеному законодавством [9].

Оптимізація освітнього процесу дітей дошкільного віку, полягає у застосуванні МТ за напрямками роботи вихователя:

- з колегами;
- з дітьми;
- з батьками.

Лише з одночасним урахуванням 3-х критеріїв, оптимізація освітнього процесу в дитсадку матиме позитивну динаміку.

Принцип оптимізації освітнього процесу для ДДВ реалізується з урахуванням критеріїв:

- технічного обладнання – попри активне запровадження мультимедійних технологій в усі сфери життя, та в кожний навчальний заклад та населений пункт, у результаті – реалізація цифрової освіти у сучасних реаліях є непершочерговою. Місцеві бюджети міста, районів, ОТГ та підпорядковані відділи освіти, направляють усі кошти на підтримку української армії. Тому фінансування дитсадків та виділення коштів на закупівлю додаткового технічного обладнання у державні установи є мало імовірним, через нестабільну економічну ситуацію. За підтримки спонсорів та пошук меценатів державні ЗДО можуть сформувати цифровий осередок, облаштований новітніми технологіями для всебічного розвитку дітей.

- підготовки освітніх кадрів до роботи з новітніми технологіями – освітня програма другого освітнього рівня ЗВО передбачає вивчення новітніх технологій у роботі вихователя дошкільного навчального закладу. Самоосвіта педагога відіграє важливу роль у застосуванні мультимедійних технологій на заняттях з дошкільниками.

Саморозвиток вихователя полягає у опрацюванні нових програм для створення презентацій, анімаційних зображень, інфографіки, підготовці роздаткового матеріалу на заняттях з дітьми із застосуванням мультимедійних технологій. Робота з мультимедійними технологіями вимагає від вихователя удосконалення ІКТ-компетентності.

Виникає необхідність і важливість виховання молоді компетентними спеціалістами, адже від особистості майбутнього вихователя дітей дошкільного віку, його ерудиції, культури залежить успішне розв'язання освітніх завдань майбутнього покоління [16].

- віковими особливостями дітей дошкільного віку – процес оптимізації освітнього процесу в ЗДО, полягає у застосуванні різних форм, методів та засобів для організації освітнього процесу дошкільнят таким чином, аби дітям було комфортно сприймати інформацію через мультимедійний екран у процесі навчання.

Діти із раннього віку контактують із батьківським телефоном, дивляться розважальні передачі по телевізору та мають навички із користування планшетом (малювати, грати в ігри). Саме тому, діти дошкільного віку уже поступово інтегрується в сучасний світ інформаційних технологій. Застосування мультимедійних ІКТ на заняттях є продуктивним та успішним, відображає позитивний ефект та динаміку успішного сприйняття інформації.

ЗДО успішно впроваджують цифрові технології на заняттях та на дозвіллі дітей, беручи до уваги вік та індивідуальні особливості дитини.

Педагоги дошкільних навчальних закладів дотримуються вище перерахованих критеріїв та корегують частоту і часову тривалість використання мультимедійних технологій в освітньому процесі.

Адаптуючись у інформаційному суспільстві з використанням МТ, дитина, як індивід стає поневолі учасником інформаційного суспільства, в якому діяльність людей здійснюється на основі використання послуг, що надаються за допомогою інформаційних технологій та технологій зв'язку [10].

У ЗДО діти також безпосередньо є учасниками інформаційного суспільства. Користуючись мультимедійними засобами напряму чи через посередників (вихователів), вихованцям дитсадка надаються послуги – у нашому випадку навчальний процес, що здійснюється за допомогою інформаційних технологій – у нашому дослідженні співвідносимо їх із мультимедійними технологіями аудіо-, відео- та звуко- сенсорним дисплеєм.

Одним з критеріїв оптимізації освітнього процесу в ЗДО за допомогою МТ виділяємо цифрову грамотність дітей дошкільного віку. Щоб вберегтися від негативних наслідків процесу комп'ютеризації та ІТ – завдання батьків і педагогів постає не просто залучити дитину до мультимедійно-комунікативного простору, але й навчити, як безпечно користуватися мультимедійними засобами у повсякденному житті. Критерій цифрової грамотності відносимо до старшої вікової групи дітей дошкільного віку[31].

Процес оптимізації навчання полягає не лише в пошуку шляхів спрощення та полегшення засвоєння навчальної програми в ЗДО, але й способів подачі навчального матеріалу таким чином, щоб дитина дошкільного віку легко та доступно зрозуміла виклад навчальної програми орієнтовану на фізіологічні та психологічні особливості розвитку ДДВ. До таких засобів оптимізації освітнього процесу відносимо мультимедійні засоби навчання, як інтерактивний відносно новий метод подачі інформації користувачу через монітор.

Мультимедійні засоби поділяються на апаратні (комп'ютер з процесором, мультимедіа-монітор із вбудованими стерео динаміки, TV - тюнери, звукові плати) та програмні (програми та проблемного орієнтовані мови програмування, що враховують особливості мультимедіа) [2].

Згідно з класифікації мультимедійних засобів навчання, в освітньому процесі ЗДО застосовуються апаратні технічні засоби.

Аудіо- та відео- засоби в освітньому процесі дошкільнят створюють комфортні умови для всебічного розвитку в ЗДО, як на програмових заняттях так і на самостійних іграх дітей в дитсадку. За допомогою мультимедійних засобів навчання, ефективно подається навчальний матеріал на заняттях. До таких засобів відносимо:

- комп'ютерні презентації;
- інфографіка;
- флеш анімації;
- аудіо- та відеоматеріали;
- електронні словники і довідники;
- програмні продукти для тестування;
- відкриті освітні інтернет-ресурси;
- носії для програмного забезпечення [34].

Освітній процес з використанням мультимедійних технологій в ЗДО полягає у взаємній співпраці вихователів, дітей та батьків.

Мультимедійні технології, ми відносимо до додаткових навчальних систем в освіті. У роботі з дітьми дошкільного віку дослідники описують доцільність мультимедіа трьома навчальними цілями:

1. Пізнавальні цілі – використання візуальних та відео стимулів допомагає сприймати представлений матеріал.

2. Психоматичні цілі – чудовий інструмент, для того, щоб урізноманітнити свій погляд.

3. Емоційні цілі – сила яскравого зображення і діалогової участі суб'єкта навчання збільшують його повноцінність в емоційній області [24].

Навчальні цілі МТ визначають вектор діяльності вихователя у роботі з дітьми. Орієнтуючись на державну базову освітню програму «Я у світі», у розділі «Дошкільник і комп'ютер» прописується роль комп'ютерних технологій у організації навчальної роботи з дітьми [1].

Педагог ЗДО організовує та оптимізує навчальний і виховний процес у закладі, вивчає документацію методологічного кабінету дитсадка групи в якій працює.

Поєднання різних напрямків роботи за допомогою технік та мультимедійних застосунків шляхом оптимізації освітнього процесу у ЗДО має на меті створення єдиної та універсальної методики у роботі з МТ.

Застосування мультимедійні технології є відносно новий напрям роботи у дошкільній освіті. Впровадження новітніх технологій удосконалює компетентності самих працівників дошкільної галузі, що досягаються лише шляхом практичної роботи з використанням МТТ у роботі з дітьми. Результат цієї педагогічної роботи і є сам шлях оптимізації освітнього процесу в ЗДО.

Оптимізація освітнього процесу полягає у задіянні зорових та слухових органів чуття людини. Згідно досліджень в області анатомії та фізіології, дитина здатна сприймати інформацію у відсотковому еквіваленті – 20 % слухом, та за допомогою зору – 30% поданої інформації. Можемо прийти до висновку, що якщо задіяти слухові та зорові канали одночасно, то дитина

може максимально засвоїти інформації до 50%. Систематична робота із зацікавленістю МТ технологій, а саме комп'ютера, презентацій, аудіо програвачів та інших технічних засобів підвищує ефективність та якість засвоєння навчального матеріалу на заняттях дітей дошкільного віку, зокрема. Це твердження підтверджує накопичений та переданий досвід педагогічної роботи педагогів в системі освіти України.

О. Г. Ємчик у науковій праці «Інформаційні технології в дошкільній освіті», схематично виділяє навчальний потенціал мультимедійних ЗН [11].

До оптимізації освітнього процесу за допомогою мультимедійних засобів навчання відносимо і якість освіти. У дошкільній системі освіти основним видом навчальної діяльності у ЗДО різних типів є заняття. Відповідно, якість освіти орієнтується на БКДО, що є основним документом, яким керується та на який орієнтується при організації роботи ЗДО.

До дослідження застосування МТ шляхом оптимізації освітнього процесу в ЗДО відносимо і використання ММТ у інклюзивних групах та організації індивідуальної роботи педагога з дітьми з особливими потребами психофізичного розвитку у групі. Оптимізація освітнього процесу в ЗДО із застосуванням в інклюзивних дошкільних групах є окремою темою наукових пошуків та досліджень в області педагогіки.

Зокрема, в наукових дослідженнях Ж. В. Матюх, Л. С. Шевченко, О. С. Чекан, П. М. Бабич, Ю. Г. Носенко, Т. В. Бондаренко, дослідники приходять до висновку, що реалізація освітніх потреб дошкільників з особливими потребами вимагає застосування МТ у комплексній роботі з ІКТ. Застосування МТ сприяє ефективнішій організації методики роботи з дошкільниками в інклюзивних групах [20].

Новітні медіа ресурси, як допоміжні технічні засоби, задовольняють право на освіту дітей з особливими потребами та дозволяють раціонально оптимізувати освітній процес в ЗДО.

Отже, оптимізація освітнього процесу в ЗДО із застосуванням МТ, може бути успішною лише з урахуванням вікових особливостей ДДВ,

технічного обладнання, підготовки освітніх кадрів до роботи з новітніми технологіями, освітніх потреб дошкільників та якості освіти. Саморозвиток вихователя над вдосконаленням МТ – компетентності полягає у опануванні комп'ютерних програм зі створення інфографіки, 3D анімації, презентацій та курсів підвищення кваліфікації з ІКТ грамотності. Процес загальної комп'ютеризації системи освіти полягає у задіянні сенсорних властивостей дитини на заняттях в ЗДО. Екран монітору є основним знаряддям оптимізації освітнього процесу в ЗДО. На рівні законодавства закріплено роль ІКТ в навчанні ДДВ. Інклюзивна освіта задовольняє освітні потреби дітей за допомогою впровадження ММТ в освіту дошкільнят.

1.3 Особливості використання мультимедійних технологій у роботі з дошкільниками.

Мультимедійні технології широко використовуються у житті сучасної людини. На сьогодні людству важко уявити життя без технічних приладів, що полегшують та стрімко заміщують людську працю на ринку послуг. Технічний прогрес вплинув і на освітню галузь. З розвитком новітніх технологій інформатизація освіти стрімко набрала обертів.

В дошкільній освіті відокремлюємо напрямки впровадження МТ в дитяче середовище, а саме:

- за місцем застосування МТ характеризуємо дитину, як індивідуального користувача МТ, що самостійно працює з мультимедійними засобами за суб'єктом впливу на дитину. В першу чергу відносимо до цієї категорії впровадження ММТ зі сторони батьків, які продовжують процес комп'ютеризації дитини безпосередньо через мультимедійний екран, чи даючи їй в руки особистий смартфон, при покупці іграшкових мультимедійних приладів, а саме телефону, ноутбука також виробляється інформаційна персоналізація дитини як початкового користувача МТ.

Наступним кроком впровадження МТ в дитяче середовище виокремлюємо дитячий садок, як перший освітній інститут, де дитина не

тільки адаптується у спілкуванні з дітьми, але й отримує нові знання та готується до школи. Важливу роль в формуванні принципів здорового користування МТ на заняттях є частота й фізіологічна користь від впровадження аудіо-, відео- приладів у освітній процес дитсадка чи дошкільних заняттях в центрах творчості ДДВ. За місцем впровадження ММТ в дитяче середовище відносимо сам соціум, як інформаційну платформу для зчитування нової інформації.

- за типом впровадження МТ в дитячий простір виділяємо реальні технічні прилади, що безпосередньо впливають на процес формування особистості та штучні МТ, що мають опосередкований вплив на дитячий організм. До реальних МТ відносимо аудіо-, відео- програвач, телефон, сканер, принтер, ноутбук, телевізор. До штучних МТ відносимо іграшкові технічні прилади, такі як дитячий ноутбук, іграшковий телефон, розумну дошку та інші. Негативною стороною впровадження МТ є його неконтрольованість. Батьки дитини не можуть повністю взяти під контроль рівень комп'ютеризації дитини в соціумі. В залежності від методик виховання, на основі яких батьки будують виховний процес дитини, формуються і обмеження та заборони на впровадження МТ за віковими особливостями розвитку їх дитини. Контроль за процесом впровадження ММТ в дитяче середовище покладають на себе батьки ДДВ [33].

- за віковим критерієм доцільності впровадження МТ в дитяче середовище характеризуємо вплив МТ на дитину відповідно до її особливостей розвитку. Дошкільний вік характеризується впливом на психічно-емоційну сферу розвитку ДДВ, відповідно інтервал залучення дитини до ігор з ММТ варіюється пропорційно до її віку та готовності до роботи з мультимедійним продуктом. Створення різносторонніх завдань із залученням новітніх технологій полягає не лише в задоволенні тимчасових потреб (розваг та дозвілля) дитини, але й задіянні ММТ в навчальному процесі, як вдома за допомогою онлайн освітніх платформ так і в ЗДО на інтерактивних заняттях.

Організація освітнього середовища ДДВ з впровадженням новітніх технологій ЗДО має на меті створення медіа - матеріалів, що в свою чергу вимагає від педагога дошкільного закладу задіяння творчих та фізичних ресурсів. Звертаємося до науковиці З. П. Пенської, яка зазначає, «що до засобів мультимедіа належать:

1. пристрої аудіо (мовного) і відео ведення та виведення інформації;
2. високоякісні звукові (sound-) і відео (video-) плати;
3. плати відео захоплення (video grabber), що знімають зображення з відеомагнітофона або з відеокамери і вводять його в ПК;
4. високоякісні акустичні й відео відтворювальні системи з підсилювачами, звуковими колонками, великими відео кранами;
5. сканери, які дають змогу автоматично вводити в комп'ютер друкарські тексти і малюнки;
6. високоякісні принтери.
7. До представлення мультимедійної інформації використовуються такі апаратні пристрої: навушники, колонки, монітор, телевізійні системи» [13].

Мультимедійні пристрої відносимо до новітніх освітніх інструментів педагога.

Українська система освіти, зокрема дошкільної, орієнтується на європейську форму організації освітнього середовища. Саме тому, МОН проводить освітню реформу дошкільної освіти у 2024 році, що має на меті докорінно реформатизувати та оптимізувати дошкільну галузь. Цифрова компетентність як педагогів дошкільної освіти, так і їх вихованців, є одним із стандартів вибудовування якісної та мультимедійної освіти в контексті її комп'ютеризації. Саме тому, для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку важливо прикріпити поняття цифрової обізнаності при користуванні різного роду цифрових комунікацій.

Мультимедійні інструменти в ЗДО, представлені технічним супроводом освітнього процесу, а іноді навіть його заміщенням. До прикладу, дитині легше донести інформації через мультимедійний екран ніж

читати чи розповідати про мінну безпеку; мультфільми чи анімації до теми заняття допомагають подолати невидимий бар'єр між вихователем та вихованцями. У такому випадку, дитина сама обирає як саме вона буде сприймати матеріал через екран чи безпосередньо комунікувати з педагогом. Результатом такого вибору є накопичення нових умінь та навичок.

Освітні мультимедійні інструменти мають тенденцію змінюватися на нові, створювати нові освітні функції, накопичувати арсенал нових технічних засобів.

Першочергово вихователь зіштовхується із мультимедійними засобами іще на початковому етапі освітнього процесу – підготовці до занять та створення мультимедійного продукту.

Для створення мультимедіа продукту у педагогічній діяльності вихователів ЗДО, все більше набуває популярності використання штучного інтелекту у підготовці матеріалів для занять з ДДВ. Комп'ютерні програми ШІ створюють новий «мультимедійний продукт, який має містити такі складові: текст, аудіо (звук), зображення, анімацію, відео (рухомі зображення, фільми), інтерактивні елементи [16].

Програми ШІ знаходяться у відкритому доступі в пошукових системах на освітніх платформах для педагогів та онлайн застосунках, серед них виділяємо як безкоштовні так і платні застосунки. Вихователь, опанувавши основи комп'ютерної програми може створювати та запатентувати власні розробки мультимедійного продукту. Створення власного продукту мультимедіа педагогом дошкільної освіти допоможе у освоєнні нових професійних та технічних компетентностей у роботі над МТ.

Основні принципи створення медіа матеріалів є:

- ілюстративність (дає можливість ілюструвати навчальний матеріал);
- фрагментарність (дає можливість дозовано викладати матеріал, залежно від швидкості сприйняття дітьми);

- методична інваріантність (окремі фрагменти можна використовувати на розсуд вихователя на різних етапах заняття, реалізуючи різні методичні цілі);
- лаконічність (викладення більшої кількості інформації за короткий час);
- евристичність (доступне подання нового матеріалу) [39].

Сучасний дошкільний заклад облаштований технічним обладнанням, що утворюють мультимедійний комплекс. Мультимедійний комплекс (МК) це інтерактивна дошка + персональний комп'ютер + мультимедійний проектор [22].

При організації навчального процесу в ЗДО, важливо врахувати в умовах сьогодення облаштування інтерактивного куточку відпочинку в укритті.

Безпечне освітнє середовище для ДДВ один із найважливіших критеріїв у організації освітнього процесу в ЗДО. Саме тому, облаштування укриттів та кімнат з МК допоможуть не тільки весело та цікаво провести час за переглядом мультфільму, але й послугувати важелем заспокоєння та налагодження психологічного клімату в укритті.

Педагоги дошкільної освіти в професійній діяльності мають можливість опанувати нову компетентність – інтерактивність у роботі з ІКТ. Інтерактивні функції МТ полягають у задіянні поверхні взаємодіяти з користувачем. Інтерактивність МК, зокрема інтерактивної дошки, має на меті допомогти дитині розвивати сенсорні показники. Наочність та дотикові властивості інтерактивної дошки у роботі з МТ сприяють когнітивному розвитку ДДВ у освітньому процесі ЗДО.

Одним із основних прийомом навчальної діяльності в ЗДО – є гейміфікація. Дослідивши питання створення мультимедійних продуктів в ЗДО, прийшли до висновку, що як новітній освітній засіб МТ, гейміфікація створює ефективні техніки впровадження у навчальну діяльність різного роду онлайн вікторин; є платформою до створення ігор із застосуванням GIF-

анімацій, інфографіки, відео контенту. Впровадження в дошкільну освіту гейміфікованих мультимедійних продуктів дозволить педагогу дошкільної освіти покращити та збільшити ефективність сприйняття нової інформації в процесі інтерактивної гри на мультимедійних пристроях [21].

У сучасній дошкільній освіті відбулася інтеграція впровадження ІКТ, зокрема програмного забезпечення вихователів у роботі з МТ, серед комп'ютерних програм, що допомагають оволодіти мультимедійною компетенцією. Ми провели опитування на онлайн платформі вихователів, якими програмами вони користуються при підготовці мультимедійних матеріалів до занять та чому. Найбільш поширені та практичні у застосуванні серед педагогів виявилися Canva, Tik tok, Capcut, InShot, Adobe Photoshop. Комп'ютерні програми відносимо до ІКТ. До матеріального забезпечення у дошкільній освіті на практичній діяльності педагог використовує сучасні програми виховання та розвитку ДДВ.

Розглянемо різноманітні методи роботи з комп'ютерними програмами, які сприяють розвитку дітей дошкільного віку:

Фотоапарат – для стимулювання пізнавальної активності.

Фотоапарат є корисним інструментом для дітей, що дозволяє їм:

Захоплювати важливі або цікаві моменти навколишнього світу, явища та події;

Вести тривалі спостереження за об'єктами;

Фіксувати етапи власної дослідницької діяльності;

Збирати інформацію з різноманітних джерел.

Завдяки дитячому фотографуванню малюки можуть виражати себе, а педагог має можливість визначити інтереси дитини через обрані об'єкти для знімків. Кількість і тип об'єктів фотографій показує сферу пізнавальних зацікавлень дитини. Стиль і зміст фото можуть розкрити особистісну дистанцію дошкільника в взаємодії з оточенням. Деякі діти можуть експериментувати з можливостями фотоапарата, що відкриває перед ними

нові горизонти самовираження. Важливо проводити обговорення створених фотографій, щоб заохотити роздуми.

Диктофон – для розвитку комунікативних навичок.

Диктофон дозволяє дітям без допомоги дорослих здійснювати:

Інтерв'ю з іншими людьми;

Запис результатів спостережень та експериментів;

Фіксацію важливої інформації;

Дослідження звукового середовища.

Цей інструмент дозволяє дітям розвивати навички спілкування, слухаючи свій голос, вчитися висловлювати думки чітко і впевнено, а також уважно слухати відповіді співрозмовників. Дітям надається можливість не лише бути інтерв'юерами, але й самостійно робити записи для збереження важливої інформації.

Ноутбук та планшет – для організації колективної діяльності.

Ці пристрої відкривають великий спектр можливостей для освітнього процесу, особливо для дітей середнього та старшого дошкільного віку. З їх допомогою можна:

Здійснювати пошук інформації за допомогою голосових команд;

Організувати перегляд відео за певною темою як індивідуально, так і в групі;

Проводити освітні веб-квести, залучаючи дорослих.

Діти, які ще не вміють набирати текст, можуть використовувати голосове керування для пошуку через систему, наприклад, «О'кей Google». Це сприяє розвитку правильного вимови, що є важливим елементом освітнього процесу.

Освітні веб-квести – інструмент спільної діяльності дітей та батьків.

Веб-квести є чудовим способом організувати взаємодію дітей та їхніх батьків, об'єднуючи проблему, рольову гру та ресурси Інтернету. Кожен веб-квест включає такі компоненти: мотиваційну інформацію, проблемне

завдання, ролі та відповідні маршрути для вирішення завдання, посилання на корисні інтернет-ресурси, способи презентації результатів.

Цей метод дає дітям змогу реалізувати свої пізнавально-дослідницькі ініціативи в інтерактивному форматі, створюючи умови для їх самовираження.

Комп'ютерні програми не лише допомагають організувати освітній процес у дошкільній освіті, а й розвивають пізнавальні здібності дітей, навички комунікації та спільної діяльності, що є важливими складовими сучасного навчання.

За результатами наукового аналізу проблеми надамо визначення базових категорій дослідження.

Технології – це систематизовані знання, методи та інструменти, які використовуються для створення, покращення чи оптимізації процесів та продуктів у різних сферах діяльності людини. Технології спрямовані на підвищення ефективності праці, автоматизацію операцій та забезпечення стійкого розвитку суспільства через впровадження інноваційних рішень.

Мультимедійні технології – це поєднання різних інформаційних середовищ (тексту, зображень, аудіо, відео, анімації) за допомогою комп'ютерних засобів, які дозволяють інтерактивно передавати інформацію, забезпечуючи глибше сприйняття та ефективну комунікацію в навчанні, розвагах і роботі. Ці технології створюють багатогранні можливості для візуалізації даних і розвитку комунікації.

Комп'ютерні технології – це сукупність апаратних і програмних засобів, які забезпечують автоматизацію процесів обробки, збереження, передачі та отримання інформації. Вони використовуються для розв'язання різноманітних завдань у науці, промисловості, освіті, побуті, дозволяючи ефективно працювати з великими обсягами даних і розвивати нові способи взаємодії з інформацією.

Мультимедійні технології в дошкільній освіті – це використання інтерактивних комп'ютерних засобів, які поєднують текст, зображення, звуки

та відео для створення розвиваючого середовища, спрямованого на стимулювання пізнавальної активності дошкільників. Ці технології допомагають формувати у дітей навички інтерактивної взаємодії, розвивають критичне мислення, креативність та мотивацію до навчання через ігрові та навчальні програми.

Отже, дошкільна наука активно застосовує МТ в освітньому процесі ЗДО. Педагог дошкільної освіти повинен врахувати низку факторів, при впровадженні МТ в освітнє середовище, а саме: місце застосування МТ, тип впровадження МТ в дитяче середовище, віковий критерій доцільності. До засобів створення мультимедійних продуктів відносимо штучний інтелект, комп'ютерні програми, мультимедійний комплекс. Серед програмного забезпечення вихователів найбільш практичними у роботі над мультимедійним продуктом стали програми та застосунки Canva, Tik tok, Capcut, InShot, Adobe Photoshop. Серед програмного забезпечення проаналізувати роботу дошкільників із технічними приладами – диктофон, фотоапарат, ноутбук, освітніми веб - квести в мережі Інтернет та виявили вплив МТ на розвиток соціокомунікативних засобів, формування правильної вимови, дослідницької та пізнавальної діяльності.

Висновки до розділу 1.

За результатами наукового аналізу проблеми використання мультимедійних технологій в ЗДО встановлено, що інтеграція таких технологій є важливим та необхідним аспектом сучасної педагогічної практики. Мультимедійні засоби не лише збагачують освітній процес, але й створюють нові можливості для розвитку пізнавальної, комунікативної та творчої активності дошкільників. Вони сприяють урізноманітненню форм навчання, підтримують індивідуальні потреби дітей та дозволяють педагогам ефективніше організувати спільну діяльність і взаємодію з батьками.

Аналіз наукової літератури свідчить, що використання мультимедійних технологій сприяє формуванню інтерактивного освітнього простору, де діти можуть експериментувати, отримувати миттєвий зворотній зв'язок і розвивати важливі життєві навички, такі як критичне мислення, співпраця та самостійність. Проте, для успішної реалізації цього підходу важливо забезпечити належний рівень технічної підготовки педагогів, а також усвідомлене і збалансоване використання технологій, щоб уникнути їхнього негативного впливу на психофізичний розвиток дітей.

В контексті нашої наукової роботи ми розуміємо категорію мультимедійні технології в дошкільній освіті – як використання інтерактивних комп'ютерних засобів, які поєднують текст, зображення, звуки та відео для створення розвиваючого середовища, спрямованого на стимулювання пізнавальної активності дошкільників. Ці технології допомагають формувати у дітей навички інтерактивної взаємодії, розвивають критичне мислення, креативність та мотивацію до навчання через ігрові та навчальні програми.

Таким чином, мультимедійні технології у ЗДО стають потужним інструментом для модернізації освітньої практики, але вимагають глибокого розуміння їх потенціалу та обережного застосування в контексті педагогічних завдань і цілей виховання дітей дошкільного віку.

РОЗДІЛ 2

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗДО

2.1. Критерії, рівні, показники «використання мультимедійних технологій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти».

З метою виокремлення критеріїв, рівнів, показників використання мультимедійних технологій в освітньому процесі ЗДО нами було здійснено науковий аналіз наукової, методичної літератури, наукових статей, фахових періодичних видань, передового психолого-педагогічного досвіду і на основі опрацьованої інформації, виходячи з аналізу праць науковців М.М. Близнюка [6], С. В. Дяченко [18], О. Г. Ємчик [24], А.П. Кошель [34], В.М. Кошель [57], Н.С. Рабцун [85], О. В. Суховірський [92], Л.О. Хоменко-Семенова [95], Є.О. Ярошенко [100] та ін. нами встановлено наступне.

Критерії слугують важливими показниками, що дозволяють оцінити динаміку та ефективність проведених експериментальних досліджень.

А.П. Кошель [34], В. М. Кошель [57], Л.О. Хоменко-Семенова [95], Є.О.Ярошенко [100] критерії розглядають як характеристики, властивості та ознаки певного показника, що дозволяють оцінити його стан та рівень сформованості. Показники дають можливість виокремити найважливіші аспекти педагогічної діяльності й об'єктивно їх оцінити.

У контексті нашого дослідження критерії виступають ознакою на засаді якої проводиться виявлення, класифікація і порівняння змін й їх інтерпретація (тобто оцінка цих змін, що відбулися в використанні МТ в освітньому процесі ЗДО). Критерії розкриваються через показники, за проявом яких судитимемо про ступінь прояву (змін) даного критерію. При цьому ми прийшли до висновку про те, що неможливо за одним критерієм системно виміряти зміни що відбуваються у процесі використання МТ в ЗДО, тому ми виділяємо декілька критеріїв з відповідними показниками.

А саме: когнітивний, мотиваційний та діяльнісний критерії, кожен із яких відображає різні аспекти процесу використання МТ в ЗДО.

На наш погляд означені критерії дозволять оцінити, як інтеграція цифрових інструментів у діяльність педагогів сприяє підвищенню якості навчання та розвитку дітей. Для цього доцільно розглянути три ключові критерії: когнітивний, мотиваційний та діяльнісний, але вже з акцентом на педагогічну діяльність.

1. Когнітивний критерій у контексті використання МТ в педагогами ЗДО стосується їхнього впливу на підвищення рівня пізнавальної діяльності дітей через педагогічні засоби. Мультимедійні технології дозволяють педагогам краще візуалізувати навчальний матеріал, робити його доступнішим і зрозумілішим для дошкільників. Вихователі можуть використовувати інтерактивні презентації, відео, анімації та освітні програми для пояснення складних тем або ілюстрування явищ природи, що стимулює інтерес до пізнання та сприяє кращому засвоєнню знань.

Оцінка когнітивного критерію здійснюється через аналіз того, наскільки ефективно педагоги використовують МТ для стимулювання розвитку когнітивних процесів дітей: чи підвищується рівень концентрації уваги, розуміння матеріалу та розширення знань дітей через використання мультимедійного контенту вихователем.

2. Мотиваційний критерій відображає те, як використання МТ вихователями сприяє формуванню і підтриманню мотивації дітей до навчання. Мультимедійні засоби дозволяють вихователям урізноманітнювати освітній процес, роблячи його динамічним і привабливим. Наприклад, інтеграція ігрових елементів, візуальних ефектів та інтерактивних програм сприяє формуванню у дітей інтересу до навчання. Крім того, педагоги можуть використовувати технології для зворотного зв'язку, що дозволяє дітям бачити свої успіхи і досягнення, що підвищує їхню мотивацію до подальшого навчання.

Оцінку мотиваційного критерію здійснювали через анкетування, спостереження за тим, як часто та якими засобами вихователі використовують мультимедійні ресурси для залучення уваги дітей, а також через аналіз їхніх спостережень щодо змін в емоційному стані і мотивації дітей під час і після застосування технологій у навчанні.

3. Діяльнісний критерій акцентує увагу на тому, як вихователі використовують МТ для організації різних видів діяльності дітей у ЗДО. Мультимедійні засоби надають вихователям можливість створювати умови для колективної діяльності, стимулювати творчу активність, а також забезпечувати індивідуальний, диференційований підхід до розвитку кожної дитини. Вихователі можуть використовувати технології для створення інтерактивних завдань, організації групових проєктів або освітніх квестів, які об'єднують дітей у спільній діяльності та сприяють їхньому навчанню через практичну взаємодію з матеріалом.

Оцінка діялісного критерію здійснюється через аналіз ефективності педагогів у застосуванні МТ для організації освітньої діяльності: наскільки успішно вихователі впроваджують технології в різні форми діяльності (ігрову, навчальну, творчу), а також як ці інструменти впливають на активність і самостійність дітей у навчанні.

На наш погляд, враховуючи позиції М.М. Близнюка [6], С. В. Дяченко [18], О. Г. Ємчик [24], А. П. Кошель [34], Н. С. Рабцун [85], О. В. Суховірського [92], Є.О. Ярошенко [100] когнітивний, мотиваційний та діялісний критерії у поєднанні дозволяють глибше оцінити, як вихователі використовують мультимедійні технології у ЗДО для підвищення ефективності освітнього процесу. Вони забезпечують структуроване розуміння того, як цифрові засоби впливають на розвиток пізнавальних здібностей дітей, їхню мотивацію до навчання та організацію різних видів діяльності, що дозволяє вдосконалити методики виховання і навчання дошкільників.

З урахуванням підходів П. К. Гороль [13], Р. С. Гуревича [14], в контексті нашої наукової проблеми нами були визначені рівні використання мультимедійних технологій в освітньому процесі ЗДО високий, середній і початковий.

Високий рівень застосування мультимедійних технологій (МТ) в освітньому процесі ЗДО. Педагог із високим рівнем володіння МТ активно використовує інтерактивні дошки, планшети, навчальні програми, аудіовізуальні матеріали, інтегруючи їх у щоденний навчальний процес. Він вибірково обирає мультимедійні засоби, що найкраще відповідають поставленим завданням, творчо адаптує їх для навчання та мотивує дітей за допомогою інтерактивних ігор, відеоуроків, анімацій і спеціалізованих програм.

Особливу увагу педагог приділяє індивідуалізації, налаштовуючи інструменти відповідно до вікових і психологічних особливостей кожної дитини, сприяючи розвитку їхніх здібностей. Паралельно він постійно вдосконалює свою кваліфікацію, беручи участь у тренінгах і вебінарах для ознайомлення з новітніми педагогічними підходами.

Ефективно плануючи використання МТ, педагог аналізує їхній вплив на навчальні досягнення дітей. Мультимедіа стає основою для підвищення зацікавленості дошкільнят, стимулюючи активну участь через ігрові та інтерактивні завдання. Гнучко поєднуючи традиційні методи з інноваційними технологіями, педагог досягає високих результатів у розвитку дітей.

Середній рівень використання МТ в освітньому процесі ЗДО. Педагог із середнім рівнем володіння мультимедійними технологіями використовує базові інструменти, такі як презентації, відеоуроки або освітні програми, але робить це епізодично та переважно для конкретних тем чи занять. Хоча він усвідомлює важливість МТ для навчання, їхнє використання не є систематичним і часто залежить від наявних ресурсів.

Такий педагог адаптує матеріали до вікових особливостей дітей, але рідко застосовує МТ для розвитку творчого мислення чи критичних навичок. Його підхід базується на поєднанні мультимедіа з традиційними методами, однак інноваційні технології виконують здебільшого допоміжну функцію.

Щодо професійного розвитку, педагог може рідко брати участь у спеціалізованих курсах, обмежуючись самостійним вивченням доступних ресурсів. Він демонструє потенціал для більш ефективного використання МТ, але потребує додаткової мотивації та технічної підтримки.

Низький рівень використання МТ в освітньому процесі ЗДО.

Педагог із початковим рівнем володіння мультимедійними технологіями обмежується найпростішими засобами, такими як перегляд відео чи демонстрація слайдів. Його робота здебільшого базується на традиційних методах викладання, і мультимедіа використовується лише епізодично.

Часто педагог має недостатній рівень технічних знань або досвіду, що ускладнює впровадження МТ у роботу. Він може не розуміти повною мірою, як мультимедіа здатне покращити навчання та стимулювати інтерес дітей.

Професійний розвиток такого педагога зазвичай обмежується базовими знаннями, і він рідко проходить спеціалізовані тренінги. Для підвищення ефективності освітнього процесу педагог потребує додаткового навчання, мотивації та технічної допомоги.

Рівень володіння мультимедійними технологіями значною мірою впливає на якість освітнього процесу в ЗДО. Підвищення кваліфікації педагогів і підтримка у впровадженні МТ допоможуть зробити навчання дітей більш сучасним, цікавим та ефективним.

Отже, нами було визначено критерії та показники рівня використання мультимедійних технологій в освітньому процесі ЗДО. Це допоможе під час інтерпретації відповідей педагогів на питання анкети. Після проведеного анкетування було здійснено аналіз отриманих результатів.

Методика діагностики рівнів використання МТ за когнітивним, мотиваційним та діяльнісним критеріями є інструментом для оцінки ефективності впровадження цифрових засобів у педагогічну діяльність вихователів дошкільної освіти. Ця методика дозволяє визначити, наскільки глибоко і результативно педагоги інтегрують мультимедійні технології в освітній процес та наскільки ефективно це впливає на їх професійну діяльність.

Когнітивний критерій відображає рівень знань вихователів про МТ та їх можливості в освітньому процесі. Для діагностики за цим критерієм ми застосувати анкетування, яке включає запитання щодо:

- розуміння основних функцій мультимедійних інструментів;
- знання видів контенту, який можна використовувати в роботі з дошкільниками;
- здатність оцінювати якість мультимедійного матеріалу та його відповідність навчальним цілям.

Анкета містила питання, що вимагають вибору варіантів відповідей та і відкриті відповіді. Наприклад: «Які мультимедійні програми ви використовуєте для освітніх занять?» або «Оцініть важливість використання інтерактивних презентацій у роботі з дошкільниками за шкалою від 1 до 5».

На основі результатів визначається три рівні:

- високий рівень: вихователь має ґрунтовні знання про мультимедійні технології та їхні освітні можливості, вміє самостійно підбирати та застосовувати мультимедійні ресурси.
- середній рівень: вихователь володіє базовими знаннями та здатен використовувати обмежений набір мультимедійних засобів.
- початковий рівень: вихователь має мінімальні знання про мультимедійні технології, рідко або взагалі не застосовує їх у своїй діяльності.

Мотиваційний критерій визначав рівень зацікавленості вихователя у використанні МТ. Для його оцінки використовували спостереження за поведінкою педагогів під час роботи з технологіями.

Спостереження включали оцінку того, як вихователі добровільно використовують мультимедійні інструменти у своїй роботі, чи шукають вони нові ресурси та способи застосування технологій у педагогічному процесі.

Рівні за цим критерієм:

високий рівень: вихователь активно зацікавлений у використанні МТ, ініціює їх застосування, самостійно шукає нові можливості для інтеграції цифрових засобів у заняття.

середній рівень: вихователь використовує мультимедійні технології переважно з обов'язку, але визнає їх користь та шукає можливості для розвитку своїх навичок.

- початковий рівень: вихователь не проявляє зацікавленості у використанні мультимедійних технологій, вважає їх непридатними або непотрібними у роботі з дітьми.

Виявлення діяльнісного критерію передбачало оцінку практичних навичок вихователя у використанні МТ під час занять та організації освітнього процесу. Для діагностики цього критерію застосовуються спостереження за роботою вихователя та аналіз його діяльності під час занять.

Спостереження може включати:

- частоту використання мультимедійних засобів на заняттях.
- різноманітність контенту, який використовується (відео, інтерактивні презентації, мультимедійні ігри).
- здатність вихователя адаптувати мультимедійні матеріали до вікових та індивідуальних потреб дітей.

Окрім цього, оцінювали залученість дітей під час використання мультимедійних технологій, ефективність інтерактивної роботи з ними та реакцію вихователя на запитання або труднощі, які виникають у процесі.

Рівні за діяльнісним критерієм:

- високий рівень: вихователь активно використовує різноманітні МТ під час занять, демонструє високий рівень володіння цифровими інструментами, вміє адаптувати контент до освітніх завдань.

Середній рівень: вихователь використовує мультимедійні засоби періодично, застосовує обмежений набір інструментів, іноді потребує допомоги у виборі та використанні контенту.

- Початковий рівень: вихователь рідко використовує мультимедійні технології, не вміє ефективно інтегрувати їх у освітній процес.

Таким чином, методика діагностики рівнів використання МТ дозволяє оцінити мотивацію і знання вихователів, так і їхню здатність практично використовувати цифрові засоби у різних видах освітньої діяльності з дошкільниками.

2.2. Організація експериментального дослідження.

Важливість використання МТ у ЗДО зумовлена особливостями розвитку ДДВ. У цей період домінує образне мислення, активний розвиток мовлення та інтерес до нових вражень, що робить мультимедіа потужним інструментом для залучення уваги і стимулювання активної участі дітей у навчанні. МТ дозволяють створювати інтерактивні навчальні матеріали, які можуть включати ігрові елементи, відеоуроки, електронні книги, навчальні програми та додатки, які активно підтримують когнітивний розвиток.

Перевірка ефективності використання МТ в освітньому процесі ЗДО стає актуальним напрямом досліджень. Ефективне впровадження цих технологій може не лише покращити навчальні результати дітей, але й сприяти розвитку їхньої цифрової грамотності, критичного мислення та здатності до самостійного навчання. Водночас, важливо оцінити потенційні виклики та обмеження, які можуть виникати при застосуванні МТ, такі як надмірне використання екранного часу або складність адаптації педагогів до нових засобів навчання.

Аналіз ефективності МТ у ЗДО дозволяє визначити, наскільки вони впливають на розвиток дітей, як сприяють покращенню їхніх когнітивних, соціальних та емоційних навичок, а також які педагогічні стратегії є найбільш успішними для інтеграції цих технологій у навчальний процес.

Саме тому, з метою виявлення рівня використання МТ й в освітньому процесі ЗДО було організовано та проведено дослідження, в якому приймали участь 12 педагогів Замістянського ЗДО «Барвінок», віком від 25 до 53 років та 10 педагогів ДНЗ № 26 м. Чернігова.

Дослідження складалося з кількох основних етапів:

I етап – організаційний етап експерименту. Він включає кілька ключових аспектів, необхідних для успішного проведення дослідження. На цьому етапі було здійснено ретельний підбір методів дослідження, що включає визначення найбільш відповідних та надійних інструментів для збору даних. Вибір методів дослідження базувався на меті та завданнях експерименту, а також на специфіці досліджуваної проблеми.

Однією з основних задач організаційного етапу було формування групи досліджуваних з подальшим розподілом на контрольну (далі – КГ) ДНЗ № 26 і експериментальну групи (далі – ЕГ) ДНЗ «Барвінок». Крім того, на організаційному етапі було проведено попередню роботу з учасниками дослідження. Це включало отримання інформованої згоди від усіх учасників, пояснення мети та процесу дослідження, а також забезпечення конфіденційності отриманих даних. Учасникам було надано гарантії їхньої безпеки та захисту їхніх прав.

Організаційний етап є фундаментальним для успішного проведення всього дослідження, оскільки від його якості та ретельності залежить достовірність і надійність отриманих результатів.

Опитування респондентів було організовано та проведено за допомогою Google-форм.

II етап – діагностичний етап, який передбачав проведення безпосереднього діагностичного дослідження серед педагогів ЗДО, які були

відібрані на попередньому організаційному етапі. Цей етап є центральним у дослідженні, оскільки саме під час нього збираються основні дані, необхідні для подальшого аналізу і вивчення.

III етап – аналітичний етап, який є завершальним і вирішальним етапом експерименту, на якому проводиться обробка результатів та аналіз отриманих даних. На цьому етапі здійснюється ретельний аналіз зібраної інформації з метою виявлення закономірностей, тенденцій та значущих відмінностей.

Ключовою частиною аналітичного етапу є інтерпретація результатів. На основі отриманих даних формулюються висновки та рекомендації.

Важливим етапом дослідження рівня використання МТ в освітньому процесі є збір та обробка вихідних даних. На даному етапі дослідження ми отримали наступні статистичні дані шляхом опитування респондентів.

З метою розв'язання поставлених завдань дослідження ля виявлення рівня мотивації вихователів до використання (МТ) у роботі з дошкільниками на основі авторської концепції авторів А.П. Кошель, В.М. Кошеля що висвітлена в публікації «Навчально-наукова лабораторія як інноваційний засіб удосконалення освітнього процесу підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта»» була розроблена анкета. Вона містила питання, які охоплювали різні аспекти використання МТ – від рівня зацікавленості до частоти ініціативи їх використання, а також труднощі та мотиви педагогів.

За результатами аналізу анкетних даних за мотиваційним критерієм, спостерігаються суттєві відмінності між контрольними і експериментальними групами.

У КГ – високий рівень мотивації (20%) демонструють лише 2 з 10 опитаних вихователів. Середній рівень (40%) спостерігається у 4 педагогів, а початковий рівень мотивації також становить 40%. Це свідчить про значну кількість педагогів, які або слабо зацікавлені у використанні МТ, або не мають достатньої мотивації для їх впровадження.

У ЕГ спостерігається позитивна динаміка: 17% вихователів демонструють високий рівень мотивації, що незначно нижче показника у КГ. Однак середній рівень мотивації становить 42%, що перевищує показник контрольної групи. При цьому, 42% вихователів мають початковий рівень мотивації, що свідчить про те, що не всі педагоги активно використовують МТ, але загалом динаміка є кращою, ніж у КГ.

Вплив мультимедійних технологій на мотивацію вихователів.

Відповіді педагогів в анкетах підкреслюють кілька основних мотивів використання мультимедійних технологій:

Підвищення якості освітнього процесу було обрано як один з ключових факторів, що мотивує вихователів використовувати МТ. Педагоги вважають, що інтерактивність і мультимедійність допомагають залучити дітей і покращити їх зацікавленість у навчанні.

Відповідність сучасним стандартам також є важливою причиною для використання МТ, особливо серед вихователів, які прагнуть професійного розвитку та вдосконалення.

Однак результати свідчать про наявність труднощів у використанні МТ, зокрема недостатнє технічне забезпечення та брак знань і навичок, що значно впливає на мотивацію вихователів. Це пояснює високий відсоток педагогів з початковим рівнем мотивації як у КГ, так і в ЕГ.

Аналіз середніх показників за мотиваційним критерієм вказує на певні позитивні зміни в експериментальній групі. Так, середнє значення мотивації у контрольній групі становить 20% для високого рівня, 50% для середнього і 30% для початкового. Водночас у експериментальній групі середнє значення високого рівня мотивації є нижчим (14%), проте зростання спостерігається за середнім рівнем (39%), тоді як початковий рівень знизився до 47%. Це демонструє, що робота над удосконаленням компетентності вихователів сприяє підвищенню мотивації до використання МТ.

Результати анкетування показують, що мотивація до використання мультимедійних технологій в освітньому процесі ЗДО є важливою

складовою успіху їх впровадження. В експериментальній групі спостерігається позитивна динаміка у підвищенні середнього рівня мотивації, що свідчить про ефективність впроваджених методичних підходів. Водночас значна частина педагогів продовжує стикатися з труднощами технічного та методичного характеру, що потребує подальшої підтримки і розвитку.

Ці результати можуть стати основою для подальшого обґрунтування педагогічних умов і пошуку шляхів вдосконалення методичного супроводу щодо впровадження МТ у ЗДО, з акцентом на підвищення мотивації вихователів через усунення існуючих бар'єрів.

Представимо коротко аналіз анкети щодо використання МТ у закладах ЗДО за когнітивним критерієм.

Анкета, була спрямована на виявлення рівня використання мультимедійних технологій у ЗДО за когнітивним критерієм, дозволяє оцінити вплив цих технологій на пізнавальний розвиток дітей та виявити труднощі, з якими стикаються вихователі у їх використанні.

Анкетування показало, що більшість вихователів у контрольній і експериментальній групах мають значний досвід роботи у сфері дошкільної освіти (понад 10 років). Це свідчить про те, що дослідження охопило фахівців з багаторічним досвідом, які мають реальний практичний досвід використання мультимедійних технологій у своїй роботі.

КГ: 50% педагогів використовують мультимедійні технології лише інколи або рідко, що свідчить про обмежене впровадження МТ у процес навчання.

ЕГ: 42% вихователів повідомили про часте використання мультимедійних засобів, що свідчить про підвищення їх зацікавленості та активнішого впровадження технологій у навчальний процес порівняно з КГ.

Анкета показала, що в обох групах найбільш популярними мультимедійними засобами є відеопрезентації, освітні програми на планшетах та комп'ютерах і інтерактивні дошки. Це свідчить про те, що

більшість педагогів намагаються інтегрувати сучасні інструменти у навчання, проте, як показують дані, частота їх використання відрізняється:

У КГ мультимедійні засоби використовуються здебільшого кілька разів на місяць (50%), що свідчить про обмежене застосування.

В ЕГ частота використання мультимедійних технологій зросла: 42% респондентів зазначили, що застосовують мультимедійні засоби кілька разів на тиждень.

Оцінка впливу мультимедійних технологій на когнітивний розвиток дітей є ключовою метою анкети. Відповіді педагогів показали різні підходи у КГ та ЕГ:

КГ: 50% педагогів вважають, що мультимедійні технології мають частково позитивний вплив на когнітивний розвиток дітей, тоді як 30% відзначили нейтральний ефект.

ЕГ: 42% педагогів в ЕГ вказали, що МТ мають значний позитивний вплив на розвиток когнітивних навичок дітей, що вказує на більшу ефективність впроваджених змін.

Анкета показала, що мультимедійні технології активно використовуються для розвитку таких когнітивних навичок, як увага, пам'ять, мислення (логічне, критичне) та мовленнєві навички. Однак педагоги в контрольній і експериментальній групах зазначають різну частоту використання мультимедійних засобів для розвитку цих навичок:

У КГ рівень використання мультимедійних технологій для розвитку логічного мислення і проведення інтерактивних ігор є помірним (в середньому 3–4 бали за шкалою від 1 до 5).

У ЕГ педагоги частіше використовують мультимедійні технології для вирішення логічних завдань і організації інтерактивних ігор, оцінюючи ці процеси на 4–5 балів.

Оцінка педагогів щодо покращення когнітивних здібностей дітей після використання мультимедійних засобів підтверджує ефективність МТ:

У КГ 30% вихователів помічають незначні зміни у розвитку дітей, тоді як лише 20% відзначають значне покращення.

У ЕГ 42% педагогів помічають значне покращення когнітивних здібностей дітей після використання мультимедійних засобів, що свідчить про позитивний вплив технологій.

Основними труднощами, з якими стикаються вихователі обох груп, є недостатня технічна підготовка та недостатня кількість обладнання. Це відображено у відповіді на питання про перешкоди, де більшість педагогів відзначили потребу в додатковому оснащенні ЗДО та проведенні тренінгів для підвищення кваліфікації.

Аналіз анкетних даних показує, що використання мультимедійних технологій сприяє розвитку когнітивних навичок дітей у ЗДО, особливо в експериментальній групі, де частота використання МТ значно вища. Експериментальна група продемонструвала покращення когнітивних показників, що свідчить про позитивний вплив мультимедійних засобів на пізнавальний розвиток дітей. Проте необхідно вирішити проблему технічного забезпечення та підготовки педагогів для досягнення ще кращих результатів.

Анкета для виявлення рівня використання мультимедійних технологій у ЗДО за діяльнісним критерієм спрямована на оцінку впливу цих технологій на організацію діяльності дітей.

Основну мету яку ми переслідували було – визначення, як мультимедійні засоби сприяють активності, ініціативності та розвитку практичних умінь дітей.

Аналіз результатів анкети показав, що більшість вихователів, як у (КГ), так і в (ЕГ), мають значний досвід роботи у галузі ДО. Це свідчить про те, що респонденти є компетентними у своїй професійній діяльності та мають достатній досвід для оцінки впливу МТ на організацію дитячої діяльності.

КГ: більшість педагогів мають стаж понад 10 років, але рівень використання МТ тут нижчий – лише 20% використовують їх постійно.

ЕГ: 25% педагогів використовують МТ постійно, що демонструє трохи вищий рівень впровадження інноваційних засобів у освітній процес.

Основними засобами, які використовуються для організації діяльності дітей, в обох групах залишаються інтерактивні дошки, освітні програми на комп'ютерах і планшетах, а також аудіо- та відеоматеріали. Проте спостерігаються відмінності у частоті їх використання:

КГ: більшість педагогів використовують мультимедійні технології лише кілька разів на місяць, що свідчить про рідкісне застосування цих засобів для практичної діяльності дітей.

ЕГ: педагоги частіше використовують мультимедійні засоби для організації діяльності дітей – 33% зазначили, що застосовують їх кілька разів на тиждень.

За результатами анкетування, вплив мультимедійних технологій на активність дітей у різних аспектах є відчутним, особливо в ЕГ.

КГ: вихователі оцінюють вплив мультимедійних технологій на підвищення мотивації до навчання на середньому рівні (оцінка 3–4 за шкалою від 1 до 5), що вказує на їх помірний вплив. Розвиток самостійності та ініціативності також оцінюється на середньому рівні (3 бали).

ЕГ: тут оцінка впливу мультимедійних технологій на підвищення мотивації та розвиток самостійності є вищою – 4-5 балів. Це свідчить про позитивний вплив МТ на організацію діяльності дітей у цій групі.

Особливо помітний позитивний вплив на удосконалення практичних умінь та формування навичок командної роботи, що вказує на ефективне використання мультимедійних технологій для групової взаємодії дітей.

Аналіз показав, що найчастіше мультимедійні технології використовуються для проведення рухливих ігор з елементами інтерактивності та практичних занять з використанням цифрових пристроїв. Це підкреслює, що педагоги в обох групах бачать потенціал мультимедійних засобів для стимулювання активної діяльності дітей:

КГ: найчастіше застосовуються мультимедійні засоби для проведення рухливих ігор (оцінка 3-4 бали), проте використання у театральних іграх та експериментальній діяльності залишається на нижчому рівні.

ЕГ: у порівнянні з КГ, вихователі частіше застосовують мультимедійні засоби для проведення практичних занять (4-5 балів), що сприяє розвитку в дітей не тільки рухливих, а й когнітивних навичок через інтерактивні ігри та експериментальні проєкти.

В обох групах вихователі відзначають недостатнє технічне забезпечення та брак навичок роботи з мультимедійними засобами як основні труднощі. Більшість педагогів, особливо в КГ, наголошують на необхідності проведення тренінгів та розширення технічної бази для покращення впровадження МТ.

Відкриті запитання: приклади відповідей учасників експериментальної роботи:

Що вас найбільше мотивує використовувати мультимедійні технології?

«Можливість зацікавити дітей і урізноманітнити заняття.»

«Потреба відповідати сучасним вимогам та стандартам.»

Які труднощі виникають під час використання мультимедійних технологій у діяльності дітей?

«Недостатня кількість техніки у ЗДО та її застарілість.»

«Брак часу для підготовки матеріалів.»

Що, на вашу думку, може покращити впровадження мультимедійних технологій у діяльність дітей?

«Проведення спеціальних тренінгів для педагогів.»

«Надання більшої кількості сучасного обладнання.» тощо.

На основі проведеного аналізу результатів анкетування щодо використання МТ у ЗДО за мотиваційним, когнітивним і діяльнісним критеріями було виявлено суттєві відмінності у підходах та рівнях впровадження технологій у КГ та ЕГ. Ці дані стали важливим підґрунтям для

подальшої розробки педагогічних умов, спрямованих на ефективне впровадження МТ у освітній процес ЗДО.

Отримані емпіричні данні за трьома критеріями на констатувальному етапі з виявлення рівнів використання МТ в освітньому процесі ЗДО, представимо в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Рівні використання мультимедійних технологій в освітньому процесі ЗДО за мотиваційним, когнітивним і діяльнісним критерієм на констатувальному етапі експерименту в (%)

Критерії	Контрольна група					Експериментальна група						
	Р і в н і											
	В		С		П		В		С		П	
						%				%		
Мотиваційний				0								
Когнітивний						0						
Діяльнісний		0		0		0						
Середнє арифметичне ($\approx \mu$) у (%).												

Примітка: В – високий рівень, С – середній рівень, П – початковий рівень.

На основі поданих табличних даних видно, що мотиваційний критерій у КГ спостерігається рівномірний розподіл між середнім (40%) та початковим (40%) рівнями. Лише 20% мають високий рівень мотивації.

В ЕГ частка середнього (42%) та початкового (42%) рівнів така ж, як у КГ, але є незначне зменшення кількості високих рівнів (17%).

Загальна тенденція свідчить про недостатньо виражений мотиваційний компонент у використанні мультимедійних технологій на початковому етапі експерименту.

Когнітивний критерій у КГ найбільше учасників демонструють середній рівень (50%), тоді як високий і початковий рівні становлять 20% та 30% відповідно.

В ЕГ переважають середній (42%) і початковий (50%) рівні, а високий рівень становить лише 8%.

Дані вказують на переважання середнього рівня когнітивної інтеграції мультимедійних технологій в обох групах.

Діяльнісний критерій у КГ переважає середній рівень (60%), а високий і початковий рівні становлять 20% кожен.

В ЕГ спостерігається дещо інший розподіл: високий рівень становить 17%, середній – 33%, а початковий – 50%.

Це свідчить про те, що на констатувальному етапі діяльнісний аспект ще не досяг бажаного розвитку в обох групах, особливо в ЕГ.

На констатувальному етапі експерименту спостерігається загалом низький рівень використання МТ у освітньому процесі ЗДО, особливо в експериментальній групі. Основні зусилля мають бути спрямовані на:

Розвиток мотивації до використання мультимедійних засобів.

Підвищення когнітивної та діяльнісної активності дітей через інтеграцію інтерактивних методик.

Зменшення частки початкового рівня через підвищення кваліфікації педагогів і технічне забезпечення.

Аналіз рівнів використання мультимедійних технологій за мотиваційним, когнітивним і діяльнісним критеріями на констатувальному етапі експерименту свідчить про значні прогалини, які вимагають цілеспрямованих педагогічних дій. Результати демонструють, що у КГ та ЕГ переважають середній і початковий рівні за всіма критеріями. Особливо це стосується когнітивного й діяльнісного аспектів, де в ЕГ високий рівень використання мультимедійних технологій є найменш вираженим.

2.3. Педагогічні умови використання мультимедійних технологій в закладі дошкільної освіти.

Аналіз і узагальнення методичної літератури, наукових статей, фахових періодичних видань, передового психолого-педагогічного досвіду з метою дослідження стану розробленості проблеми використання МТ в ЗДО засвідчив розповсюдженість уживання та різнобічність трактування поняття «педагогічні умови» у наукових дослідженнях. Відповідно виникає потреба виділення і уточнення педагогічних умов використання МТ в ЗДО.

В ході наукового аналізу з'ясовано, що існують різні тлумачення та інтерпретації дефініції «педагогічні умови».

Дослідники розглядають його як комплекс форм, методів та прийомів педагогічної діяльності; певне педагогічне середовище та обставини, що сприяють розвитку освітнього процесу.

Л. О. Сущенко «обґрунтовує педагогічні умови як комплекс взаємозалежних і взаємозумовлених заходів освітнього процесу, що забезпечують досягнення конкретної мети [94 с. 87].

А. П. Кошель зазначає, що використання терміну «педагогічні умови» обумовлене необхідністю вирішення суто педагогічних завдань. За її словами, компонент «педагогічні» підкреслює зв'язок цих умов з організацією освітнього процесу. Спільною рисою всіх визначень цього поняття є орієнтація на підвищення ефективності вирішення педагогічно спрямованих задач.

Дослідниця визначає педагогічні умови як спеціально створені обставини, чинники і заходи, що забезпечують успішне формування культури здоров'я майбутніх вихователів у процесі їх підготовки та сприяють повноцінному розвитку кожного елементу професійної культури [35].

На основі проведеного аналізу з на основі поглядів Є.М. Хрикова можна трактувати «педагогічні умови як фактори та обставини, що визначають напрям розвитку педагогічного процесу і впливають на

ефективність функціонування педагогічної системи. З цією точкою зору погоджується і сам автор, зазначаючи, що педагогічні умови відображають педагогічні закономірності, принципи і правила, оскільки їх розробляють у межах конкретних досліджень, що не охоплюють всі аспекти педагогіки» [57, с. 279].

В. М. Кошель виділяє такі характеристики «педагогічних умов: вони спрямовані на організацію педагогічної діяльності та мають нормативний характер; їх метою є підвищення ефективності цієї діяльності; вони не суперечать педагогічним закономірностям, принципам і правилам; обґрунтування педагогічних умов поєднує емпіричні та теоретичні методи дослідження; вони мають відповідати вимогам наукової новизни; забезпечують ймовірність досягнення результату, хоча й не гарантують його; і мають локальний характер, що означає, що їх дія обмежена конкретним контекстом» [57, с.76].

В результаті здійсненого теоретичного аналізу наукової літератури з теми дослідження з урахуванням підходів дослідників М.М. Близнюка [6], С.В. Дяченко [18], О. Г. Ємчик [24], А. П. Кошель [34], Ж. В Матюх [66], Ю. П. Опалівська [75], Н. С. Рабцун [85], О. В.Суховірського [92], Є.О. Ярошенко [100] нами визначені наступні педагогічні умови використання МТ в ЗДО:

- формуванню позитивної мотивації у вихователів орієнтованої на усвідомлення важливості застосування мультимедійних засобів у роботі з дошкільниками;
- індивідуально-диференційований підхід до відбору мультимедійного контенту у роботі з дошкільниками;
- інтеграція мультимедійних технологій у різні види діяльності дошкільників.

Реалізація мети першої педагогічної умови, спрямованої на формування позитивної мотивації у вихователів, орієнтованої на усвідомлення важливості застосування мультимедійних засобів у роботі з

дошкільниками, здійснювалась через кілька етапів, що дозволили забезпечити комплексний підхід до підвищення професійної компетентності педагогів. У рамках дослідження ці етапи охопили освітні заходи, практичну підтримку та стимулювання результатів.

Перший етап полягав у проведенні інформаційно-освітніх заходів, на яких вихователі отримали необхідні знання про мультимедійні технології та їхнє значення в сучасній дошкільній освіті. Було організовано семінари та майстер-класи, під час яких педагоги ознайомилися з інноваційними цифровими інструментами, такими як інтерактивні презентації, освітні програми та мультимедійні ресурси. Їм були продемонстровані приклади ефективного впровадження мультимедійних засобів на практиці, що допомогло вихователям краще усвідомити переваги використання таких технологій для розвитку дітей.

На другому етапі педагоги отримали практичну підтримку. Було організовано індивідуальні консультації та супервізії, де вихователі могли отримати допомогу у застосуванні МТ у своїй роботі. Крім того, педагоги співпрацювали в групах і парах для створення спільних мультимедійних проєктів для занять із дітьми, що сприяло обміну досвідом та зміцненню професійних зв'язків. Така співпраця допомогла вихователям відчувати впевненість у використанні цифрових технологій та активніше застосовувати їх у своїй педагогічній діяльності.

На завершальному етапі було стимульовано та закріплено досягнуті результати. Для цього було організовано внутрішні конкурси серед вихователів на найкраще застосування мультимедійних засобів у роботі з дітьми, а також відзначені кращі проєкти на методичних заходах закладу. Вихователі, які успішно інтегрували технології у свої заняття, отримали позитивні відгуки від батьків, що посилювало їхнє бажання продовжувати досліджувати та впроваджувати нові підходи. Було забезпечено, щоб мультимедійні технології стали невід'ємною частиною освітніх стандартів

закладу, завдяки чому їх використання стало звичною та очікуваною практикою.

Таким чином, реалізація цієї педагогічної умови забезпечила формування позитивної мотивації вихователів до застосування мультимедійних засобів, що значно підвищило якість їхньої роботи з дітьми дошкільного віку.

Реалізація мети другої педагогічної умови, орієнтованої на індивідуально-диференційований підхід до відбору мультимедійного контенту у роботі з дошкільниками, була здійснена через ряд заходів, спрямованих на адаптацію цифрових ресурсів під освітні потреби та рівень розвитку кожної дитини. Цей підхід забезпечив ефективність використання мультимедійних засобів у педагогічній практиці та врахування індивідуальних особливостей вихованців.

На першому етапі вихователі отримали інструктаж і навчання щодо критеріїв відбору мультимедійного контенту відповідно до вікових та когнітивних можливостей дітей. Були проведені семінари та консультації, де розглядалися методи підбору освітніх ресурсів, зокрема мультимедійних ігор, відеоматеріалів, інтерактивних завдань, що підходять для різних вікових груп і рівнів розвитку. Вихователі навчилися враховувати індивідуальні потреби кожної дитини, зокрема її навчальні стилі, рівень пізнавальної активності та інтереси, що дозволило забезпечити максимальну користь від застосування мультимедійних технологій.

Другий етап передбачав практичну реалізацію диференційованого підходу. Педагоги індивідуально підбирали мультимедійний контент для дітей з урахуванням їхніх особливостей. Цей процес включав розробку адаптованих навчальних сценаріїв, де використовувалися інтерактивні завдання різної складності, які відповідали рівню розвитку кожної дитини. Також важливим було застосування індивідуальних мультимедійних програм для дітей з особливими потребами, що забезпечувало доступність і зрозумілість навчального матеріалу для кожного вихованця. Такий підхід

дозволив створити комфортні умови для самостійного розвитку та виявлення потенціалу кожної дитини.

На завершальному етапі було здійснено аналіз і корекцію відбору мультимедійного контенту на основі спостережень за успіхами дітей. Вихователі регулярно оцінювали ефективність використаних матеріалів, коригували навчальні програми і підбирали новий контент у відповідності з індивідуальними досягненнями дітей. Було організовано зворотний зв'язок із батьками та методистами для обговорення результатів і вдосконалення процесу диференціації.

Таким чином, впровадження індивідуально-диференційованого підходу до відбору мультимедійного контенту дало змогу створити гнучку систему навчання, яка враховувала індивідуальні особливості та потреби кожної дитини. Це забезпечило успішне застосування мультимедійних засобів у освітньому процесі й сприяло гармонійному розвитку вихованців.

Реалізація мети третьої педагогічної умови, що полягала в інтеграції МТ у різні види діяльності дошкільників, була здійснена шляхом комплексного впровадження цифрових засобів в освітній процес, забезпечуючи їхню органічну присутність у щоденних заняттях. Ця умова дозволила використовувати мультимедійні ресурси не лише як інструмент для навчання, але й як засіб для стимулювання творчої, пізнавальної та ігрової активності дітей.

На першому етапі вихователі пройшли підготовку, яка включала ознайомлення з методиками інтеграції МТ у різні види діяльності дошкільників, такі як пізнавальна, мовленнєва, художньо-естетична, фізична та ігрова. Педагогам було надано методичні рекомендації та приклади використання мультимедійних засобів під час занять, які допомагали зробити їх більш цікавими, інтерактивними та наближеними до реального досвіду дітей. Особлива увага була приділена підбору контенту, що відповідав конкретним освітнім завданням, наприклад, використання відеоматеріалів

для вивчення природи або інтерактивних презентацій для ознайомлення з навколишнім світом.

Другий етап передбачав практичне впровадження МТ у щоденну діяльність дошкільників. Мультимедійні ресурси почали використовуватися як невід'ємна частина різних занять: інтерактивні казки та анімації на заняттях з розвитку мовлення, мультимедійні вправи та відео для фізичного розвитку, аудіо- та відеоматеріали для художньої діяльності. Це дозволило зробити процес навчання більш захоплюючим та різноманітним, стимулюючи дітей до активної участі та самостійного дослідження. Важливим було те, що мультимедійні засоби використовувалися не як окремий елемент, а інтегрувалися у структуру занять, зберігаючи цілісність освітнього процесу.

На третьому етапі вихователі провели аналіз ефективності використання МТ у різних видах діяльності дітей. Було відзначено, що така інтеграція дозволила значно підвищити мотивацію дошкільників до навчання, розширити їхні можливості для самовираження та зробити освітній процес більш динамічним. Оцінка результатів проводилася через спостереження за поведінкою та досягненнями дітей під час занять, а також через зворотний зв'язок із батьками та іншими вихователями. Це дало можливість коригувати використання мультимедійних засобів, адаптуючи їх під індивідуальні потреби групи.

Таким чином, інтеграція МТ у різні види діяльності дошкільників сприяла збагаченню освітнього процесу та покращенню якості педагогічної роботи. Завдяки використанню цифрових ресурсів у різноманітних формах діяльності дітей вдалося створити середовище, яке підтримувало їхню пізнавальну активність, розвивало творчі здібності та стимулювало фізичний і соціальний розвиток.

Важливо зазначити, що навчально-методичний посібник «Удосконалення інформаційно-комунікаційної компетентності фахівців дошкільної освіти» відіграв ключову роль у реалізації трьох педагогічних

умов, спрямованих на ефективне впровадження МТ у роботу з дошкільниками. Його значення полягало не лише в наданні теоретичних знань, але й у практичних рекомендаціях, які допомогли вихователям не лише опанувати необхідні цифрові інструменти, але й інтегрувати їх у свою повсякденну діяльність, адаптуючи під індивідуальні освітні потреби дітей.

По-перше, посібник сприяв формуванню позитивної мотивації вихователів, орієнтованої на усвідомлення важливості мультимедійних засобів. Завдяки структурованому матеріалу вихователі змогли не тільки ознайомитися з сучасними мультимедійними технологіями, але й побачити їхній освітній потенціал. Посібник надав конкретні приклади того, як мультимедійні ресурси можуть бути використані для стимулювання пізнавальної активності дошкільників, що допомогло педагогам усвідомити їх важливість та налаштуватися на впровадження таких засобів у своїй діяльності. Це суттєво підвищило рівень зацікавленості вихователів у використанні технологій та забезпечило їхню готовність до змін у власній педагогічній практиці.

По-друге, завдяки посібнику вихователі змогли опанувати основи індивідуально-диференційованого підходу до відбору мультимедійного контенту. Посібник містив методичні рекомендації та критерії відбору цифрових ресурсів, які враховували вікові, когнітивні та індивідуальні особливості дітей. Ці рекомендації допомогли вихователям краще орієнтуватися у виборі контенту, адаптувати його під потреби конкретних груп і вихованців, що дозволило максимально ефективно використовувати мультимедійні засоби для розвитку дітей різних рівнів підготовки. Посібник також забезпечив педагогів інструментами для аналізу та корекції своїх підходів до використання технологій, що стало важливим елементом їхнього професійного вдосконалення.

По-третє, посібник сприяв інтеграції МТ у різні види діяльності дошкільників. Завдяки детально прописаним методикам вихователі отримали чітке уявлення про те, як можна інтегрувати цифрові засоби у пізнавальну,

мовленнєву, художньо-естетичну, ігрову та фізичну діяльність. Посібник допоміг педагогам розробити сценарії занять, у яких мультимедійні ресурси використовувалися не як додатковий елемент, а як органічна частина навчального процесу. Це сприяло більш ефективному і систематичному використанню технологій у роботі з дошкільниками, що підвищило загальний рівень їхньої залученості та активності під час занять.

Таким чином, посібник «Удосконалення інформаційно-комунікаційної компетентності фахівців дошкільної освіти» став важливим інструментом для вихователів, який дозволив реалізувати три педагогічні умови, спрямовані на впровадження мультимедійних технологій. Він не лише надав необхідні знання та навички, але й допоміг створити умови для розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності педагогів, що позитивно вплинуло на якість їхньої роботи та на результати навчально-виховного процесу в закладі дошкільної освіти.

2.4 Зміст і аналіз експериментальної роботи щодо використання мультимедійних технологій в закладі дошкільної освіти.

У результаті на контрольному етапі дослідження, після проведення діагностичного зрізу із застосуванням тих самих методик, що використовувалися на констатувальному етапі, було здійснено порівняння результатів на початку та по завершенні експериментальної роботи. Це дозволило оцінити ефективність впровадження педагогічних умов, спрямованих на підвищення рівня використання мультимедійних технологій у ЗДО.

Зокрема, важливу роль відіграло формування позитивної мотивації у вихователів, орієнтованої на усвідомлення важливості застосування мультимедійних засобів у роботі з дошкільниками. Завдяки цьому педагоги стали більш відкритими до інновацій, що сприяло активнішому впровадженню сучасних технологій у освітній процес. Особлива увага приділялася індивідуально-диференційованому підходу до відбору

мультимедійного контенту, що дозволило забезпечити його відповідність віковим та індивідуальним особливостям дітей. Такий підхід підвищив ефективність навчання, оскільки діти взаємодіяли із контентом, адаптованим до їхнього рівня розвитку.

Крім того, важливим аспектом стала інтеграція мультимедійних технологій у різні види діяльності дошкільників, що дозволило збагатити як пізнавальну, так і ігрову активність. Використання мультимедійних засобів у навчанні, творчості, фізичному вихованні та навіть у розвивальних іграх забезпечило комплексний розвиток дітей, підвищило їхню зацікавленість у навчанні та стимулювало активну участь у спільній діяльності.

На даному етапі аналізувалася динаміка змін у рівнях сформованості ключових знань (КЗ) за мотиваційним, когнітивним і діяльнісним критеріями в КГ та ЕГ. Особлива увага приділялася тому, як застосування розроблених педагогічних умов вплинуло на якісні показники роботи вихователів і рівень активності, пізнавальної діяльності та мотивації дошкільників.

Отримані емпіричні данні представлено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2.

**Рівні використання мультимедійних технологій в освітньому процесі
ЗДО за мотиваційним, когнітивним і діяльнісним критерієм на
контрольному етапі експерименту в (%)**

Критерії	Контрольна група					Експериментальна група						
	Р і в н і											
	В		С		П		В		С		П	
						%				%		
Мотиваційний				0								
Когнітивний						0						
Діяльнісний		0		0		0						
Середнє арифметичне ($\approx \mu$) у (%).												

Примітка: В – високий рівень, С – середній рівень, П – початковий рівень.

З представлених табличних бачимо, що за мотиваційним критерієм в ЕГ спостерігається трохи вищий відсоток учасників з високим рівнем мотивації (33%) порівняно з КГ (30%). Водночас частка осіб з середнім рівнем є вищою (42% проти 40%), а початковий рівень нижчий в ЕГ (25% проти 30%). Це свідчить про позитивну динаміку в підвищенні мотивації до використання мультимедійних технологій у процесі навчання серед учасників ЕГ.

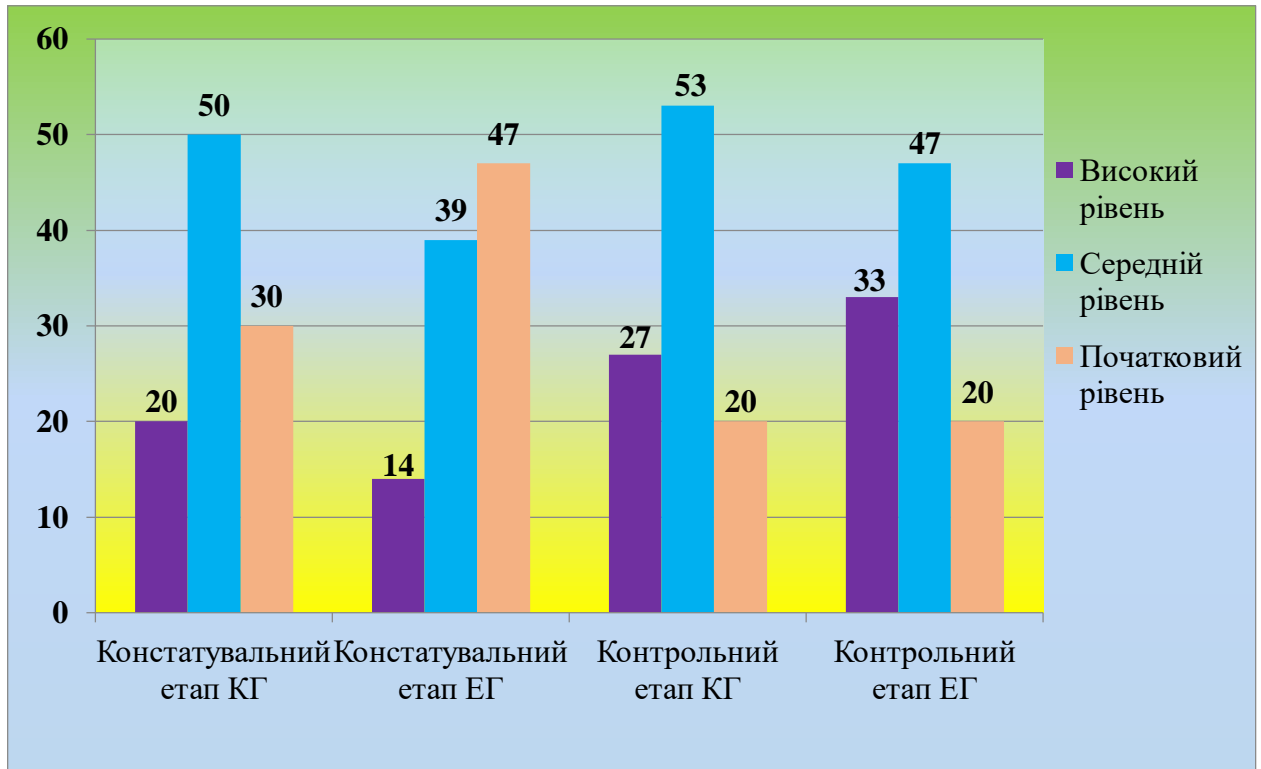
В ЕГ за когнітивним критерієм спостерігається суттєве збільшення кількості учасників з високим рівнем когнітивних умінь (42% проти 30% у КГ). Середній рівень зменшився з 60% до 42%, що свідчить про перехід деяких учасників з середнього на високий рівень.

Початковий рівень зріс у ЕГ (17% проти 10% у КГ), що може бути наслідком варіацій у складності завдань або зміни в оцінюванні.

За діяльнісним критерієм ЕГ демонструє покращення у показниках високого рівня діяльності (25% проти 20% у КГ), що може вказувати на вплив МТ на практичну діяльність учасників. Середній рівень у цій групі також вищий (58% проти 60% у контрольній), що свідчить про позитивну динаміку. Початковий рівень є нижчим в ЕГ (17% проти 20%), що також можна розглядати як позитивний результат.

Загалом, ЕГ продемонструвала кращі результати за всіма критеріями порівняно з контрольною групою. Зокрема, спостерігається зростання частки учасників із високим рівнем за мотиваційним та когнітивним критеріями, що свідчить про ефективність впроваджених педагогічних умов використання МТ в ЗДО.

Для унаочнення змін в рівнях використання мультимедійних технологій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти за мотиваційним, когнітивним і діяльнісним критерієм на констатувальному і контрольному етапі експерименту в (%) представимо на рис 2.1.

Рис. 2.1. Зміни в рівнях використання мультимедійних технологій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти на констатувальному і контрольному етапі експерименту в (%).

На основі даних з Рис. 2.1 можна зробити висновки про зміни в рівнях використання мультимедійних технологій у закладах дошкільної освіти в (ЕГ) та (КГ) на констатувальному та контрольному етапах дослідження.

На констатувальному етапі у (КГ) високий рівень складав – 20%, середній рівень – 50%, початковий рівень – 30%. В (ЕГ): високий рівень – 14%, середній рівень – 39%, початковий рівень – 47%.

На цьому етапі результати демонструють, що в ЕГ переважав початковий рівень (47%), що вказує на недостатню активність використання мультимедійних технологій. У КГ середній рівень був найвищим (50%), що свідчить про більшу базову готовність педагогів цієї групи.

На контрольному етапі у (КГ) фіксується: високий рівень – 27%, середній рівень – 53% та початковий рівень – 20%. тоді як в (ЕГ): високий рівень склав – 33%, середній рівень – 47%, початковий рівень – 20%.

На контрольному етапі в ЕГ спостерігається значне зростання високого рівня використання мультимедійних технологій (з 14% до 33%) та зниження початкового рівня (з 47% до 20%). У КГ також помітне, хоча менш значне, підвищення високого рівня (з 20% до 27%) та зниження початкового рівня (з 30% до 20%).

Позитивні зміни в ЕГ свідчать про ефективність роботи над усвідомленням вихователями важливості мультимедійних засобів. Висока мотивація сприяла підвищенню рівня інтеграції мультимедійних технологій у освітній процес.

Зростання показників середнього і високого рівнів у ЕГ є результатом вибору контенту, що відповідає віковим і пізнавальним особливостям дошкільників. Це дало змогу максимально адаптувати матеріали до потреб дітей.

Інтеграція технологій у різні аспекти діяльності (гри, навчання, спілкування) сприяла збільшенню зацікавленості дітей та ефективнішій реалізації педагогічних завдань.

Дані з Рис. 2.1 підтверджують, що впроваджені педагогічні умови ефективно сприяють підвищенню рівня використання мультимедійних технологій у закладах дошкільної освіти. Особливо це помітно в ЕГ, де спостерігається значний прогрес на високому рівні та зменшення кількості педагогів на початковому рівні.

2.5. Методичні рекомендації щодо використання мультимедійних технологій.

На основі отриманих результатів дослідження рівня використання МТ в освітньому процесу було розроблено наступні методичні рекомендації:

- 1 Підвищення педагогічної компетентності у використанні МТ:

- Педагогам рекомендується регулярно проходити тренінги, вебінари та курси з використання МТ, що допоможе їм бути в курсі нових розробок у галузі освітніх технологій.

- Самоосвіта є важливим аспектом професійного розвитку: рекомендується вивчати сучасні платформи та ресурси (YouTube, Canva, InDesign, TEDx, InShot, онлайн-курси, програми ШІ), щоб урізноманітнити навчальний процес.

2. Вибір відповідних мультимедійних інструментів для навчання:

- Педагогам слід звертати увагу на вікові та психологічні особливості дітей при виборі МТ. Для старших дошкільників підходять навчальні програми для планшетів, інтерактивні ігри та презентації.

- Важливо використовувати лише перевірені, надійні і безпечні для дітей мультимедійні ресурси, які сприяють їх розвитку.

3. Інтеграція МТ у щоденний освітній процес:

- Педагогам рекомендується інтегрувати МТ як складову частину занять, а не як додатковий інструмент. Наприклад, використання інтерактивних презентацій для пояснення нових тем або відеоматеріалів для ілюстрації абстрактних понять. Важливо дотримуватися і вікових обмежень та рекомендацій у інтеграцію МТ в ЗДО.

- У заняття можна включати аудіо- і відеоматеріали, інтерактивні дошки (якщо доступні), навчальні додатки для планшетів або комп'ютерів, що допоможе дітям краще засвоювати інформацію.

4. Співпраця з батьками:

- Педагогам рекомендується активно залучати батьків до процесу навчання з використанням МТ. Організуйте консультації та зустрічі для обговорення можливостей використання цих технологій у домашньому середовищі. Використовуйте сучасні онлайн платформи (Viber, GoogleMeet та ін.) для зв'язку між дитсадком і батьками.

- Рекомендується надавати батькам рекомендації щодо безпечних і ефективних додатків, які можна використовувати вдома для розвитку дітей.

5. Забезпечення технічної підтримки:

- Важливо, щоб педагоги мали доступ до технічної підтримки та знали, як вирішувати базові технічні проблеми під час роботи з мультимедійними інструментами. Рекомендується мати в ЗДО відповідального технічного фахівця, до якого можна звернутися при необхідності.

6. Створення власних мультимедійних матеріалів:

- Педагогам дошкільної освіти варто навчитися створювати власні мультимедійні матеріали: презентації, інтерактивні вікторини, аудіо- та відеозаняття. Це не тільки дозволить урізноманітнити навчальний процес, але й допоможе адаптувати матеріали під потреби конкретних груп дітей. Особливо актуально створення власного мультимедійного продукту під час впровадження дистанційної форми навчання в ЗДО.

Також нами було розроблено завдання по роботі з мультимедійними технологіями в ЗДО:

1) Використання аудіо- та відеоматеріалів для розвитку мовлення:

- Завдання: Створіть навчальний план, де діти переглядають короткі мультфільми або відеозаняття (5-7 хвилин), після чого проводиться обговорення. Діти повинні переказати побачене, виділити головну думку або відповіді на запитання педагога.

2. Створення інтерактивних завдань за допомогою мультимедійних презентацій:

- Завдання: Підготуйте інтерактивну презентацію з елементами завдань (наприклад, вибір правильної відповіді на зображенні або відповідність між зображенням і словом). Діти повинні виконувати завдання прямо на екрані, взаємодіючи з презентацією.

3. Використання інтерактивних ігор для розвитку логіки та пам'яті:

- Завдання: Використовуйте планшетні додатки або інтерактивні дошки для проведення ігор, які допомагають розвивати пам'ять, увагу та

логіку (наприклад, гри на підбір пар зображень, завдання на класифікацію предметів тощо).

4. Інтерактивні вікторини з використанням навчальних програм:

- Завдання: Проведіть вікторину з використанням спеціальних додатків або програм (Canva, Adobe Illustrator), де діти змагаються у вирішенні завдань, які сприяють засвоєнню нового матеріалу. Це допоможе активізувати інтерес дітей до навчання та розвинути їхні аналітичні здібності.

5. Аудіокниги для розвитку уваги та концентрації:

• Завдання: Регулярно проводьте заняття з прослуховування аудіоказок або навчальних аудіоматеріалів, після чого просіть дітей малювати ілюстрації до почутого або переказувати історію. Завдання розраховано на дітей старшого дошкільного віку.

6. Використання відеозанять для рухової активності:

- Завдання: Використовуйте відеозанять для фізкультхвилинок або занять з рухової активності. Наприклад, інтерактивні відео з комплексами вправ або танців, де діти можуть повторювати рухи за інструктором на екрані.

Ці завдання і рекомендації допоможуть педагогам ефективно інтегрувати МТ в освітній процес, підвищуючи зацікавленість дітей і якість навчання.

Висновки до розділу 2.

На підставі аналізу наукової літератури було обґрунтовано когнітивний, мотиваційний та діяльнісний критерії, кожен із яких відображає різні аспекти процесу використання МТ в освітньому процесі ЗДО і виокремлено показники та визначені рівні високий, середній і початковий.

У відповідності з теоретичними засадами і принципами побудови експериментального дослідження, а також з урахуванням з урахуванням підходів дослідників М.М. Близнюка [6], С.В. Дяченко [18], О. Г. Ємчик [24], А. П. Кошель [34], Ж. В. Матюх [66], Ю. П. Опалівська [75], Н. С. Рабцун [85], О. В. Суховірського [92], Є.О. Ярошенко [100] і специфіки використання МТ в освітньому процесі ЗДО ми визначили 3 основні педагогічні умови:

- формуванню позитивної мотивації у вихователів орієнтованої на усвідомлення важливості застосування мультимедійних засобів у роботі з дошкільниками;
- індивідуально-диференційований підхід до відбору мультимедійного контенту у роботі з дошкільниками;
- інтеграція мультимедійних технологій у різні види діяльності дошкільників.

За результатами експериментальної роботи в експериментальній групі (ЕГ) зафіксовано позитивну динаміку за мотиваційним критерієм: частка учасників із високим рівнем мотивації зросла до 33% (проти 30% у контрольній групі, КГ), середній рівень також трохи вищий (42% проти 40%), а початковий рівень нижчий (25% проти 30%). Це свідчить про підвищення зацікавленості у використанні мультимедійних технологій серед учасників ЕГ.

За когнітивним критерієм в ЕГ суттєво зросла кількість учасників із високим рівнем когнітивних умінь (42% проти 30% у КГ). Водночас середній рівень зменшився (42% проти 60%), що свідчить про перехід частини

учасників до вищого рівня. Початковий рівень зріс до 17% (проти 10% у КГ), що може пояснюватися зміною складності завдань або методик оцінювання.

За діяльнісним критерієм ЕГ також демонструє покращення: частка учасників із високим рівнем діяльності зросла до 25% (проти 20% у КГ), а початковий рівень зменшився (17% проти 20%).

Загалом, ЕГ перевершила контрольну групу за всіма критеріями, підтверджуючи ефективність педагогічних умов для впровадження мультимедійних технологій у ЗДО.

На основі результатів експериментальної роботи розроблено методичні рекомендації щодо активного впровадження МТ в освітній процес ЗДО.

ВИСНОВОК

1. Аналіз стану розробки проблеми використання МТ в педагогічній теорії та практиці дошкільної освіти показав, що МТ активно впроваджуються в дошкільну освіту, але цей процес має низку проблем. В першу чергу, виокремлення поняття мультимедійних технології з ІКТ в педагогічній науці, іншим важливим маркером у роботі над проблематикою МТ в дошкільній освіті, постає проблема підготовки педагогів дошкільної освіти до роботи з новітніми технологіями, а саме питання технічного забезпечення дитячих садків, підвищення кваліфікації педагогічних працівників, бажання самоосвіти та набуття нових компетентностей в ІКТ. Готовність педагога до роботи з МТ та віковими обмеженнями щодо застосування МТ на заняттях з дітьми дошкільного віку.

Аналіз наукової літератури свідчить, що використання мультимедійних технологій сприяє формуванню інтерактивного освітнього простору, де діти можуть експериментувати, отримувати миттєвий зворотній зв'язок і розвивати важливі життєві навички, такі як критичне мислення, співпраця та самостійність. Проте, для успішної реалізації цього підходу важливо забезпечити належний рівень технічної підготовки педагогів, а також усвідомлене і збалансоване використання технологій, щоб уникнути їхнього негативного впливу на психофізичний розвиток дітей.

В контексті нашої наукової роботи ми розуміємо категорію мультимедійні технології в дошкільній освіті – як використання інтерактивних комп'ютерних засобів, які поєднують текст, зображення, звуки та відео для створення розвиваючого середовища, спрямованого на стимулювання пізнавальної активності дошкільників.

Таким чином, мультимедійні технології у ЗДО стають потужним інструментом для модернізації освітньої практики, але вимагають глибокого розуміння їх потенціалу та обережного застосування в контексті педагогічних завдань і цілей виховання дітей дошкільного віку.

2. На підставі аналізу наукової літератури було обґрунтовано когнітивний, мотиваційний та діяльнісний критерії, кожен із яких відображає різні аспекти процесу використання МТ в освітньому процесі ЗДО і виокремлено показники та визначені рівні високий, середній і початковий.

3. У відповідності з теоретичними засадами і принципами побудови експериментального дослідження, а також з урахуванням підходів дослідників М.М. Близнюка [6], С.В. Дяченко [18], О. Г. Ємчик [24], А. П. Кошель [34], Ж. В. Матюх [66], Ю. П. Опалівська [75], Н. С. Рабцун [85], О. В. Суховірського [92], Є.О. Ярошенко [100] і специфіки використання МТ в освітньому процесі ЗДО ми визначили 3 основні педагогічні умови:

- формуванню позитивної мотивації у вихователів орієнтованої на усвідомлення важливості застосування мультимедійних засобів у роботі з дошкільниками;
- індивідуально-диференційований підхід до відбору мультимедійного контенту у роботі з дошкільниками;
- інтеграція мультимедійних технологій у різні види діяльності дошкільників.

За результатами проведеної експериментальної роботи, було зафіксовано позитивні зміни у використанні МТ в освітньому процесі ЗДО. В ЕГ спостерігалось підвищення мотивації до навчання: частка учасників з високим рівнем мотивації збільшилася до 33%, що перевищує показник (КГ), де він становив 30%. Водночас зросла частка дітей із середнім рівнем (42% проти 40% у КГ), а початковий рівень у ЕГ знизився до 25% (у КГ 30%). Це свідчить про позитивну динаміку в підвищенні мотивації завдяки МТ.

За когнітивним критерієм в ЕГ також спостерігалось значне покращення: кількість дітей з високим рівнем когнітивних умінь зросла до 42% (у КГ 30%), тоді як середній рівень зменшився до 42% (у КГ 60%), що вказує на прогрес у навчанні. Хоча початковий рівень у ЕГ зріс до 17% (у КГ 10%), це можна пояснити складністю завдань та змінами в оцінюванні.

За діяльнісним критерієм ЕГ показала покращення: високий рівень досяг 25% (у КГ 20%), а середній рівень також залишився на високій позначці — 58% (у КГ 60%), що свідчить про ефективний вплив МТ на практичну діяльність. Початковий рівень в ЕГ зменшився до 17% (у КГ 20%).

Загалом, результати експерименту підтверджують ефективність впроваджених педагогічних умов та розробленого методичного забезпечення у формі посібника «Удосконалення інформаційно-комунікаційної компетентності фахівців дошкільної освіти» для використання мультимедійних технологій в освітньому процесі ЗДО.

4. На основі отриманих результатів було розроблено методичні рекомендації щодо активного впровадження мультимедійних технологій у ЗДО з метою покращення навчальних результатів та всебічного розвитку дітей.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів зазначеної проблеми і потребує подальшого вивчення впливу використання мультимедійних технологій в освітньому процесі ЗДО на різні аспекти розвитку дітей, зокрема на емоційно-соціальну сферу, креативність та розвиток комунікативних навичок. Також важливо дослідити довготривалий вплив мультимедійних технологій на формування інформаційно-комунікаційної компетентності педагогів і дітей, а також ефективність їх інтеграції з іншими педагогічними методами у дошкільній освіті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аверіна К. Впровадження здоров'я збережувальних технологій в освітній процес сучасного закладу освіти. Сучасні здоров'я збережувальні технології: монографія за загальною редакцією проф. Ю. Бойчука. Харків: Оригінал, 2018. С. 312–320.
2. Адольф В.А. Інноваційна діяльність педагога в процесі його професійного становлення: монографія / В.А. Адольф, Н.Фільїна. Київ : Політком, 2007. 203 с.
3. Ахутіна Т. Здоров'я-зберігаючі технології навчання: індивідуально-орієнтований підхід. Школа здоров'я. 2010. №15. С. 22-29.
4. Базовий компонент дошкільної освіти. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення 07.10.2023).
5. Бех І. Д. Образ «Я» як мета формування і розвитку особистості / Педагогіка і психологія. – 1998. – № 2. – С. 30–40
6. Близнюк М. М. Мультимедійні технології в навчанні декоративно-прикладному мистецтву. URL: <https://repository.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8e7ceed9-a63d-4195-b937-fa53ac6a2dc2/content> (дата звернення 17.03.2024).
7. Бондаренко Н. А., Пасько О. М. Застосування мультимедійних технологій в освітньому процесі закладів вищої освіти в умовах війни та сучасних геополітичних викликів. URL: <file:///C:/Users/Acer/Downloads/366-Article%20Text-532-1-10-20230608.pdf> (дата звернення 14.02.2024).
8. Буйницька О. П. Інформатика / інформаційні технології та технічні засоби навчання Інформаційні технології та технічні засоби навчання.: веб-сайт. URL: <https://westudents.com.ua/glavy/27575-44-tehnologiya-multimedazasobi-multimedynih-tehnology.html> (дата звернення 02.10.2023).

9. Гавриш Н., Безсонова О. Калейдоскоп інформаційно-ігрової творчості дітей. [метод.реком щодо використання коректурних таблиць]. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2012. – 256 с.

10. Гаврючина, Л. Здоров'я-зберігаючі технології в ЗДО: метод. посібник. Суми, 2018. 20.

11. Гарасюта В. М., Рудик Я. М. Вплив засобів мультимедіа на формування професійних здібностей студентів при вивченні дисципліни «сільськогосподарські машини» // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія. Збірник наукових праць. Вип. 155 ч. 1. – 2010. URL: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/25589/1/14.pdf> (дата звернення 03.10.2023).

12. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. – 376 с.

13. Гороль П. К., Гуревич Р. С., Коношевський Л. Л., Шестопалюк О. В. Сучасні інформаційні засоби навчання. Вінниця : ВДПУ імені М. Коцюбинського, 2004. 535 с.

14. Гуревич Р. С. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної освіти. Київ : «Освіта України», 2006. 375с.

15. Денисенко Н. Ф. Теоретичні засади та технологія управління системою фізичного виховання дітей дошкільних навчальних закладів. Київ, 2002. 505 с.

16. Дитина в дошкільні роки: комплексна додаткова освітня програма / автор, наук, кер К. Л. Крутій. Запоріжжя, 2011. 188 с.

17. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.

18. Дяченко, С. В. Підготовка майбутніх вихователів до формування основ комп'ютерної грамотності старших дошкільників: автореф. дис. ...

канд. пед. наук: 13.00.04 / С. В. Дяченко; ДЗ „Луган. нац. ун-т ім. Т.Шевченка”. – Луганськ, 2009. – 23 с.

19. Єфіменко М. Програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку. Рівне, 2010. 126 с.

20. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text> (дата звернення 26. 12.2023).

21. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 26. 12.2023).

22. Захаревич М.А. Підвищення педагогічної ефективності навчання при використанні мультимедіа / А.Г. Грітченко, М.А. Захаревич /Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. праць. Київ-Вінниця: ДОВ Вінниця, 2012. С. 134–140.

23. Зеліч (Яцко) В. В. Інформаційне суспільство: навчально-методичний комплекс з дисципліни/ Уклад.: В.В.Зеліч (Яцко). – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2015. – 100 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/9748/1/6_%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%B0%20%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B5%20%D1%81%D1%83%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE.pdf (дата звернення 05.03.2024).

24. Ємчик О. Г. Інформаційні технології у дошкільній освіті: навчально-методичний посібник. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. – С. 46. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21514/1/inform_tehn.pdf (дата звернення 27.03.2024).

25. Імбер В. І. Педагогічні умови застосування мультимедійних засобів навчання у підготовці майбутнього вчителя початкових класів: Дис... канд. пед. наук: 13.00.04. – Вінниця, 2008. – с. 238. URL:

https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/11861/3/%D0%9C%D0%B0%D0%B3%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0_%D0%90%D0%B2%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%84%D0%B2%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D1%96%D1%8F%20%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B3%D1%96%D1%97%D0%B2%D0%BD%D0%B0.pdf (дата звернення 04.10.2023).

26. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник». Вид. 3-тє, доп. – Тернопіль : Мандрівенць, 2023. – 210 с.

27. Кисленко Д. П. Використання мультимедійних технологій в освітньому процесі майбутніх фахівців охоронної діяльності (теоретичні аспекти) / Д. П. Кисленко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. - 2017. - Вип. 1. - С. 125-128. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuupred_2017_1_33 (дата звернення 09.04.2024).

28. Ключко В. І. Застосування новітніх інформаційних технологій при вивченні вищої математики у технічному візу: навч.- метод. посіб./В.І. Ключко. Вінниця: ВДТУ, 1997. – С. 85. URL:<https://eprints.cdu.edu.ua/4126/1/rabzyn.pdf> (дата звернення 12.11.2023).

29. Комп'ютерні технології у роботі з дітьми. URL: http://doshkilly.at.ua/load/komp_juterni_tekhnologiji_u_roboti_z_ditmi/1-1-0-11 (дата звернення 18.02.2024).

30. Колонтаєвська С.В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховній роботі з дошкільниками. URL : https://informatika.udpu.edu.ua/?page_id=5206 (дата звернення 04.02.2024).

31. Кот. Н. А. Формування soft skills майбутніх педагогів за допомогою інструментів гейміфікації. URL : https://www.researchgate.net/profile/NataliaSmetankina/publication/380075516_ROZVITOK_PROFESIJNIH_NAVICOK_V_OSVITI_STUDENTIV_TEHNICNIH_UNIVERSITETIV/links/662a33b306ea3d0b74014da6/ROZVITOKPROFESIJNI

H-NAVICOK-V-OSVITI-STUDENTIV-TEHNICNIH UNIVERSITETIV.pdf#page=155 (дата звернення 14.10.2023).

32. Кошель А. П. Використання здоров'язберезувальних технологій у дошкільному закладі. Розвиток концепції національної освіти С. Русової у сучасних умовах. Педагогічні науки. Вінниця, 2016. № 135. С. 41-45.

33. Кошель А. П., Кошель В. М., Міненко А. О. Розвиток soft skills у майбутніх вихователів здо як необхідний компонент конкурентоспроможності на ринку праці. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. Вип. 12 (168) / Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів : НУЧК, 2021. (Серія: Педагогічні науки). С. – 195.

34. Кошель А. П. Интерактивные педагогические технологии культуры здоровья в будущих воспитателей дошкольных учебных заведений. Тенденции развития психологи и педагогики : зб. ст. Уфа, 2014. С. 31 – 35.

35. Кошель А. П. Формування культури здоров'я майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу у процесі професійної підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04; Глухів. нац. пед. ун-т ім. О. Довженка. Глухів, 2015. 20 с.

36. Кошель А. П., Білоус А. А., Кравченко Ю. А., Семендяй А. П. Деякі аспекти формування освітньо-розвивального середовища в закладах дошкільної освіти. Український психолого-педагогічний збірник : наук. журнал. Львів, 2018. №14 (14). С. 48-51.

37. Кошель А. П. Роль здоров'язберігаючих технологій у розвитку конкурентоспроможності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Сладковічево, 2016. С. 59-63.

38. Кошель, А. і Дмитренко, О. (2020) «Ігрові технології в освітньому процесі закладів дошкільної освіти», InterConf, (28). URL : <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/4502> (дата звернення: 29. 04.2024).

39. Кошель , А., Кошель , В., & Єфіменко , В. (2023). До проблеми впровадження здоров'язбережувальних освітніх технологій в закладах дошкільної освіти. Collection of Scientific Papers «SCIENTIA», (March 24, 2023; Zagreb, Croatia), 177–181. URL ://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/831 (дата звернення: 21. 03.2024).

40. Кошель, А., Кошель, В., & Мікрюкова, В. (2021). Деякі аспекти використання «public relations» у формуванні позитивного іміджу закладу дошкільної освіти. InterConf,(46), 122-131. (дата звернення: 19.01. 2024).

41. Кошель, А., Кошель, В., Хоблова, М., & Наливайко, Н. (2021). Казкотерапія як здоров'язбережувальна технологія у роботі з дітьми дошкільного віку. InterConf. вилучено із <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/13459.8261> (дата звернення: 09.02. 2024).

42. Кошель А. П., Курок О. І. Професійні аспекти культури здоров'я майбутніх фахівців дошкільної освіти. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2013. Вип. 107, т. 1. С. 204–208.

43. Кошель А. П., Клименок М. В., Корнієнко І. С., Пеньковець А. А., Чугай Ю.О. Використання інноваційних технологій в освітньо-виховному процесі в ЗДО. Актуальні наукові дослідження в сучасному світі : зб. Переяслав-Хмельницький, 2018. № 10 (42). Ч. 5. С. 55-58.

44. Кошель, А., Олексієнко, В. і Дьякова, Н. (2020) «ДЕЯКІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ ЗДО НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РЕФОРМУВАННЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ», InterConf, (34). URL :: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/5525> (дата звернення: 19. 01.2024).

45. Кошель А. П. Педагогічні умови формування культури здоров'я майбутнього вихователя ДНЗ. Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія:

Педагогіка і психологія : зб. ст. / редкол.: О. В. Глузман [та ін.]. Ялта : РВВ КГУ, 2014. Вип. 45. Ч. 2. С. 148–155.

46. Кошель А. П. Цінність здоров'я як важлива складова іміджу майбутнього вихователя дітей дошкільного віку освіти. Сучасні досягнення вітчизняних вчених у галузі педагогічних та психологічних наук : матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ). Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2019. Ч. 2. С. 19-22.

47. Кошель А.П., Ярошенко Є.О. «Використання комп'ютерних технологій в освітньому процесі ЗДО».: навч. метод, посібник Чернігів: ТОВ «Чернігівська картонажно-поліграфічна фабрика», 2019 – 130 с.

48. Кошель В.М. «Валеологія та основи медичних знань»: посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта», викладачів закладів вищої освіти, вихователів дітей дошкільного віку та батьків. – Чернігів: ФОП Баликіна О.В., 2020 – 158 с.

49. Кошель В. М. Визначення критеріїв та показників готовності майбутніх вихователів до навчання рухових дій дітей дошкільного віку / В. М. Кошель // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. – Ялта, 2014. – Вип. 45. – Ч. 2. – С. 155–161.

50. Кошель В. М., Герман Н. В. Зміст і методика використання оздоровчих технологій в умовах освітнього процесу закладів дошкільної освіти : посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта», директорів, методистів і вихователів закладів дошкільної освіти та батьків дітей дошкільного віку. Чернігів : ФОП Баликіна О. В., 2020. 60 с.

51. Кошель В. М., Кошель Анна Павлівна Деякі аспекти професійно-педагогічної культури майбутнього педагога. Український психолого-педагогічний збірник : наук. журнал. Львів, 2017. №10 (10). С. 99-103.

52. Кошель В. М., Юрченко Н. В. Використання інноваційних технологій для самовдосконалення майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в професійній діяльності: посібник 2-ге видання, доопрацьований та доповнений для студентів спеціальності «Дошкільна

освіта» викладачів закладів вищої освіти та вихователів дітей дошкільного віку / В. М. Кошель, Н. В. Юрченко – Чернігів: ТОВ «Чернігівська картонажнополіграфічна фабрика», 2019 – С.20.

53. Кошель В. М. До проблеми зміцнення здоров'я дітей в закладах дошкільної освіти в умовах воєнного стану. збірник матеріалів VI Регіональної науково-практичної конференції (м. Нікополь, 29 лютого 2024 року). Нікополь : Навчально-методичний кабінет, 2024. С 77-80.

54. Кошель В. М. Дорошенко А.С., До проблеми зміцнення здоров'я дітей засобами здоров'язбережувальних освітніх технологій у закладі дошкільної освіти URL : <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/1835> (дата звернення дата звернення 23.08.2024).

55. Кошель В. М. Здоров'я як важливий компонент формування професійного іміджу майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. Scientific and pedagogic internship «Innovative methods of organization of the educational process in the field of pedagogy and psychology in Ukraine and EU countries» Internship proceedings. Lublin, 2019. P. 83–86.

56. Кошель В. М. Організація охорони життя і здоров'я дітей у дошкільних навчальних закладах. Формування навичок та вмінь з безпеки життєдіяльності дитини за Базовим компонентом дошкільної освіти : матеріали наук.-метод. семінару. Чернігів : ЧОІППО імені К.Д.Ушинського, 2013. Вип. 1. Ч. I. С. 50-57.

57. Кошель В. М. Підготовка майбутніх вихователів до навчання рухових дій дітей дошкільного віку : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 Глухів, 2016. 252 с.

58. Кошель В. М., Рішко Д. М. Здоров'язбережувальні технології в закладах дошкільної освіти: посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» працівників закладів дошкільної освіти та батьків. Чернігів: ФОП Баликіна О.В., 2018 – 88 с.

59. Кошель В.М., Хімій О. С., Таценко О. М. «Здоров'язбережувальні технології як засіб зміцнення здоров'я дітей в освітньому процесі закладів

дошкільної освіти.» Collection of scientific papers «SCIENTIA» October 18, 2024; Berlin, Germany (2024): 141-149.

60. Кравчишина О. О.. «Мультимедійні технології як засіб візуалізації інформації в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.» Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки 8 (346) Ч. 1 (2021): 5-15.

61. Кравчишина О. О. Реалізація професійно-орієнтованих технологій у процесі медіа-освіти майбутніх вихователів в умовах ВНЗ / О. О. Кравчишина // Наукова скарбниця освіти Донеччини. - 2017. - № 2. - С. 42-45.

62. Кравчук О. В. Підготовка майбутніх учителів до застосування інформаційних технологій у процесі вивчення суспільствознавчо-природознавчих дисциплін у початковій школі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. В. Кравчук. – К., 2009. – 23 с.

63. Лампіга А. В. Мультимедійні засоби навчання. URL: <https://dorobok.edu.vn.ua/article/view/633> (дата звернення 05.02.2024).

64. Лохвицька Л. В. Програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку «Про себе треба знати, про себе треба дбати». Тернопіль: Мандрівець, 2014. 120 с.

65. Лушинська О. В. Комп'ютерні технології у роботі з дітьми. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2018/01/%D0%91%D1%80%D0%BE%D1%88%D1%83%D1%80%D0%B0.pdf> (дата звернення 09.06.2024).

66. Матюх Ж. В. Модель використання мультимедійних технологій вихователем закладу дошкільної освіти в освітній роботі з інклюзивною групою. URL: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2018/1/14.pdf> (дата звернення 07.04.2024).

67. Малашенко М. П. Шляхи реалізації здоров'язбережувальних освітніх технологій у початковій школі. Основи здоров'я. № 2 (14), лютий. Одеса, 2012. С. 18.

68. Методичні рекомендації написання і захисту кваліфікаційної роботи за спеціальністю 012 Дошкільна освіта / Укладачі: А. О. Міненок, А. П. Кошель, В. М. Кошель. – Чернігів: НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2021. – 144 с.

69. Методичні рекомендації написання і захисту кваліфікаційної роботи за спеціальністю 012 Дошкільна освіта / С. І. Стрілець, В. М. Кошель, А. П. Кошель, А. О. Міненок. – 2-ге видання доповнене і перероблене Чернігів: НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2022. – 94 с.

70. Міненок А.О. Педагогічні умови формування валеологічних знань майбутніх вчителів фізичної культури / А.О. Міненок // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2004. -N1. -С. 34-41. URL : <https://epub.chnpu.edu.ua/js-rui/bitstream/123456789/2062/1/%.pdf#page=35> (дата звернення: 06.01.2024).

71. Мультимедійний комплекс у школі. URL: <https://intis.com.ua/index.php/korysni-materialy/multymediinyi-kompleks-u-shkoli> (дата звернення 23.05.2024).

72. Мультимедійні системи як засоби інтерактивного навчання: посібник/ ав.: Жалдак М. І., Шут М. І., Жук Ю. О., Дементієвська Н. П., Пінчук О. П., Соколюк О. М., Соколов П. К. / За редакцією: Жука Ю. О. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 112 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/618/4/Multymed_syst_posibn.pdf (дата звернення 19.03.2024).

73. Наказ Міністерства освіти і науки України № 522 «Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1155-23#Text> (дата звернення 14.12.2023).

74. Негрій О. І. Аналіз сучасних мультимедійних технологій як засобу розвитку когнітивної сфери особистості дошкільника. URL: [file:///C:/Users/Acer/Downloads/Ped_nauka_XXXVIII_XXXIX-70-76%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Acer/Downloads/Ped_nauka_XXXVIII_XXXIX-70-76%20(1).pdf) (дата звернення 02.10.2023).

75. Опалівська Ю. П. Педагогічні умови застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку. URL: <https://eprints.cdu.edu.ua/4134/1/opalin.pdf> (дата звернення 21.09.2023).

76. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. Київ : Українська академія дитинства, 2017. – 80 с.

77. Основні складові мультимедійних продуктів. URL: <https://prezi.com/p/rfp6v42hs0ki/presentation/> (дата звернення 17.05.2024).

78. Педагогічні умови застосування мультимедійних засобів у навчанні молодших школярів. URL: https://ddpu.edu.ua/images/naukvid/posh_i_znah2.pdf (дата звернення 24.03.2024).

79. Попович А. Я., Кошель А. П. Виявлення рівня використання мультимедійних технологій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-5021/> (дата звернення 24.10.2024).

80. Попович А. Я., Кошель А. П. Деякі аспекти трактування поняття «мультимедійні технологій» в контексті дошкільної освіти. / Оновлення моделі інтегральних компетентностей в контексті досягнення цілей сталого розвитку: Збірник матеріалів VI Регіональної науково-практичної конференції. м. Нікополь., 2024. С.80-83.

81. Попович А. Я., Кошель А. П. Особливості використання мультимедійних технологій в закладах дошкільної освіти/ Теорія і практика сучасної освіти та науки в Україні у світлі ідей К.Д. Ушинського(1823/1824-1870/1871): Матеріали Всеукраїнської науково- практичної студентської конференції. За ред.: Стрілецької Н.М. Носко Ю.М. Чернігів:НУЧК імені Т.Г.Шевченка, 2024. С. 98-100.

82. Попович А. Я., Кошель А.П. Організація інтерактивного освітнього середовища в ЗДО засобами мультимедійних технологій / Наукові перспективи та методичні інновації в розвитку початкової освіти.: Програма

Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Вінниця, 18.04.2024р.

83. Попович А. Я., Кошель А. П. Формування логічного мислення дітей старшого дошкільного віку засобами мультимедійних технологій / Науковий простір студента; пошуки та знахідки(ч.1): матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної студентської інтернет- конференції: збірник тез. Київ: УДУ мені Михайла Драгоманова. 2024.С 294 - 300.

84. Програми розвитку дітей. URL: <https://mon.gov.ua/ua/-osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>. (дата звернення: 15.11.2023).

85. Рабцун Н. С. Педагогічні умови застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку URL: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://eprints.cdu.edu.ua/4126/1/rabzyn.pdf&ved=2ahUKEwjb5__VjPCJAxVIavEDhThJEZM4ChAWegQIEBAB&usg=AOvVaw1fVo1ALuZ7eD2PitCrQrq6/ (дата звернення 22.05.2024).

86. Сазонова А. В. Формування первинного економічного досвіду старших дошкільників в ігровій діяльності : дис.... кандидата пед. наук : 13.00.08 / Сазонова Анастасія Вікторівна. – Луганськ, 2007. – 240 с.

87. Сварковська Л. А. Формування у дітей 5-6 років мотивації до занять фізичною культурою: автореф. ... дис. канд. пед. наук: 13.00.08 Дошкільна педагогіка. Київ, 2000. 21 с.

88. Сисоєва С. О., Поясок Т. Б. Психологія та педагогіка: підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання. Київ : Міленіум, 2005. 520 с.

89. Соколовська Т. П. Електронні засоби навчання: позитивні й негативні фактори використання їх у навчанні / Соколовська Т. П. // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць. – Вип. 10. – К. : Ін-т педагогіки НАПН України, 2010. – С. 120 - 124. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/55777/1/%D0%9C%D0%9C%D0%A2>

%20%D0%9A%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%84.%202021.pdf (дата звернення 02.10.2023).

90. Спирін О. М. Інформаційно-комунікаційні та інформатичні компетентності як компоненти системи професійно-спеціалізованих компетентностей вчителя інформатики // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2009, — №5 (13). URL: http://eprints.zu.edu.ua/22261/1/%D0%9C%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B8%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0_%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%82%D1%83%D0%BD%20%D0%9E_%D0%92.pdf. (дата звернення 21.02.2024).

91. Суржанська В. А. Творчі завдання як засіб формування пізнавальної активності старших дошкільників : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Дошкільна педагогіка» / В. А. Суржанська. – К., 2004. – 20 с.

92. Суховірський О. В. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційних технологій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / О. В. Суховірський. – Київ., 2005. – 24 с.

93. Сухорукова Л. А. Види і класифікація технологічних засобів створення мультимедійного продукту. URL: <https://www.ksada.org/articles/suhorukova-article-07.pdf> (дата звернення 04.10).

94. Тихонова Т. В. Нові інформаційні технології навчання//Освітні технології. – К.:А.С.К., 2001. – С. 142. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/1:3286/1/7.pdf> (дата звернення 26.02.2024).

95. Хоменко-Семенова Л.О. Педагогічні умови формування готовності майбутніх соціальних працівників до використання інтерактивних технологій у професійній діяльності URL : http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&

IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/apspp_2013_19_38.pdf

(дата звернення дата звернення 11.01.2024).

96. Шахіна І. Ю. До питання про мультимедійні технології. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/9339b7e7-247d-4be2-96ae-2166ebbf12d/content> (дата звернення 09.11.2023).

97. Шпілька О. М. Використання навчальних презентацій. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/67397374-fc6d-4abd-bd8a-dbea3239290f/content> (дата звернення 21.05.2024).

98. Шостак М.С. Використання мережних освітніх технологій на уроках інформатики у початковій школі / М.С. Шостак, Н.М. Стрілецька // Теорія і практика сучасної освіти у ВНЗ 1-2 рівня акредитації.– Прилуки, 2017. –№ 6. С. 247-253.

99. Ярошенко Є.О. До проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти / Є.О. Ярошенко, А.П. Кошель, А.В. Лашко // – Polish science journal Warsaw: Sp. z o. o. «iScience» (ISSUE 6(15), 2019) – Part 2 P. 94-99.

100. Ярошенко Є. О. Підготовка майбутніх вихователів до використання комп'ютерних технологій в організації пізнавальної діяльності старших дошкільників : магістр. р-та студентка II курсу, 63 групи спеціальності 012 «Дошкільна освіта»; наук. керівник: канд. пед. наук, ст. викладач кафедри дошк. та поч. освіти Кошель А. П. / Факультет дошкільної, початкової освіти і мистецтв, кафедра дошкільної та початкової освіти. Чернігів, 2019. 144 с.

Додаток А

**Анкета - опитування вихователів щодо виявлення рівня
використання мультимедійних технологій в освітньому процесі ЗДО**

1. Чи використовуються мультимедійні технології у Вашому закладі дошкільної освіти?

1. Так
2. Ні

2. Як часто Ви використовуєте мультимедійні технології в освітньому процесі?

1. Щодня
2. Декілька разів на тиждень
3. Декілька разів на місяць
4. Рідко
5. Ніколи

3. Які саме мультимедійні технології Ви використовуєте найчастіше?

(можна обрати кілька варіантів)

1. Інтерактивна дошка
2. Мультимедійні презентації (PowerPoint)
3. Відеоуроки
4. Навчальні програми або додатки для планшетів та комп'ютерів
5. Аудіо- та відеоматеріали
6. Інші (вказіть, які саме)

4. Яку основну мету Ви переслідуєте, використовуючи мультимедійні технології?

1. Підвищення зацікавленості дітей
2. Поліпшення засвоєння навчального матеріалу
3. Стимулювання розвитку творчих здібностей
4. Інтеграція в навчання сучасних технологій

5. Як Ви оцінюєте рівень доступу до мультимедійних технологій у Вашому закладі?

1. Високий
2. Середній
3. - початковий
4. Відсутній

6. Чи проходили Ви спеціальні курси або навчання для роботи з мультимедійними технологіями?

1. Так, неодноразово
2. Так, один раз
3. Ні, не проходив(-ла), але планую
4. Ні, і не планую

7. Чи відчуваєте Ви потребу в додаткових знаннях для ефективного використання мультимедійних технологій?

1. Так
2. Ні

8. Наскільки, на Вашу думку, мультимедійні технології впливають на пізнавальну активність дітей?

1. Дуже позитивно
2. Позитивно
3. Нейтрально
4. Негативно
5. Важко відповісти

9. Чи сприяє використання мультимедійних технологій підвищенню якості освітнього процесу?

1. Так, значно покращує
2. Так, покращує, але незначно
3. Ніяк не впливає
4. Негативно впливає

10. Які труднощі Ви зустрічаєте при використанні мультимедійних технологій у роботі? (можна обрати кілька варіантів)

1. Недостатня технічна підготовка
2. Недостатнє технічне обладнання
3. Відсутність відповідних навчальних матеріалів
4. Відсутність часу для підготовки мультимедійного контенту

11. Чи помітили Ви зміни в поведінці або розвитку дітей завдяки використанню мультимедійних технологій?

1. Так, позитивні зміни
2. Так, негативні зміни
3. Ні, змін не помітив(-ла)

12. Як діти реагують на використання мультимедійних технологій під час занять?

1. Завжди позитивно
2. Переважно позитивно
3. Нейтрально
4. Іноді негативно
5. Завжди негативно

13. Які, на Вашу думку, мультимедійні технології є найбільш ефективними для дошкільної освіти?

1. Відеоуроки
2. Інтерактивні ігри
3. Аудіоматеріали
4. Мультимедійні презентації
5. Спеціалізовані додатки для навчання

14. Чи взаємодієте Ви з батьками щодо використання мультимедійних технологій для розвитку дітей вдома?

1. Так, постійно
2. Іноді
3. Ні

15. Які б покращення Ви запропонували щодо використання мультимедійних технологій у вашому закладі? (відкрите запитання)

Додаток А 1**Анкета для виявлення рівня використання мультимедійних технологій в освітньому процесі ЗДО за мотиваційним критерієм**

Шановні вихователі!

Просимо Вас відповісти на запитання анкети, яка має на меті виявити ваш рівень мотивації до використання мультимедійних технологій у роботі з дошкільниками. Анкета є анонімною, і результати будуть використані виключно в науково-методичних цілях.

Будь ласка, позначте варіант відповіді, який найкраще відображає вашу думку або виберіть відповідь у відкритих запитаннях.

Наскільки ви зацікавлені у використанні мультимедійних технологій у вашій професійній діяльності?

- Дуже зацікавлений(а)
- Помірно зацікавлений(а)
- Маю низьку зацікавленість
- Не зацікавлений(а)

Чи вважаєте ви, що мультимедійні технології є необхідною складовою освітнього процесу в ЗДО?

- Так, безумовно
- Частково
- Скоріше ні
- Ні

Що вас найбільше мотивує використовувати мультимедійні технології?
(Можна обрати кілька варіантів)

- Підвищення якості освітнього процесу
- Інтерес дітей до мультимедійних засобів
- Потреба відповідати сучасним стандартам
- Можливість креативної самореалізації
- Вимоги адміністрації

Як часто ви ініціюєте використання мультимедійних засобів на заняттях?

- Постійно
- Час від часу
- Дуже рідко
- Ніколи

Які труднощі заважають вам використовувати мультимедійні технології на заняттях?

(Можна обрати кілька варіантів)

Недостатнє технічне забезпечення

Брак знань і навичок

Нестача часу для підготовки мультимедійного контенту

Відсутність методичних рекомендацій

Немає труднощів

Чи звертаєтеся ви до адміністрації або колег за підтримкою в питанні використання мультимедійних технологій?

Часто

Іноді

Рідко

Ніколи

Як ви оцінюєте вплив мультимедійних технологій на зацікавленість дітей у навчальному процесі?

Значно підвищує інтерес дітей

Підвищує, але не суттєво

Не впливає

Знижує інтерес

Які мультимедійні засоби ви найчастіше використовуєте в роботі?

(Можна обрати кілька варіантів)

Інтерактивні презентації

Відеоматеріали

Освітні ігри

Аудіоматеріали

Інші (вказіть які) _____

Чи прагнете ви підвищити свій рівень кваліфікації у сфері використання мультимедійних технологій?

Так, активно шукаю можливості для навчання

Так, але поки не маю можливості

Ні, мене влаштовує мій поточний рівень

Ні, не бачу в цьому потреби

Чи впливає використання мультимедійних технологій на вашу особисту задоволеність роботою?

Так, значно підвищує

Так, частково

Не впливає

Знижує задоволеність

Чи вважаєте ви, що використання мультимедійних технологій полегшує процес підготовки до занять?

Так

Частково

Ні

Важко відповісти

Що б вас мотивувало частіше використовувати мультимедійні технології?
(Відкрите запитання)

Додаток А 2**Анкета для виявлення рівня використання мультимедійних технологій в освітньому процесі ЗДО за когнітивним критерієм.**

Для виявлення рівня використання мультимедійних технологій у ЗДО за когнітивним критерієм.

Мета: Оцінити, як мультимедійні технології сприяють когнітивному розвитку дітей у закладі дошкільної освіти.

Інструкція: Будь ласка, відповідайте на запитання максимально щиро. Ваші відповіді допоможуть проаналізувати та вдосконалити освітній процес.

1. Загальна інформація**1.1. Ваш стаж роботи у сфері дошкільної освіти:**

- До 3 років
- Від 3 до 10 років
- Понад 10 років

1.2. Чи використовуєте ви мультимедійні технології у своїй роботі?

- Так, постійно
- Іноколи
- Рідко
- Ніколи

2. Використання мультимедійних технологій

2.1. Які мультимедійні засоби ви найчастіше використовуєте? (Можна обрати декілька варіантів)

- Інтерактивні дошки
- Освітні програми на планшетах/комп'ютерах
- Відеопрезентації
- Аудіо- та відеоматеріали
- Інше (уточніть): _____

2.2. Як часто ви використовуєте мультимедійні засоби для навчання дітей?

- Щодня

- Кілька разів на тиждень
- Кілька разів на місяць
- Рідше

2.3. На вашу думку, чи впливають мультимедійні технології на пізнавальний розвиток дітей?

- Так, позитивно
- Частково позитивно
- Нейтрально
- Негативно

3. Когнітивний критерій (змістовна частина)

3.1. Які когнітивні навички дітей ви розвиваєте за допомогою мультимедійних технологій? (Оберіть або впишіть свої варіанти)

- Увага
- Пам'ять
- Мислення (логічне, критичне)
- Уява
- Мовленнєві навички
- Інше: _____

3.2. Чи використовуєте ви мультимедійні технології для:
(Оцініть за шкалою від 1 до 5, де 1 – «ніколи», а 5 – «постійно»)

Розв'язання логічних завдань: _____

Проведення інтерактивних ігор: _____

Демонстрації навчальних відео: _____

Організації віртуальних екскурсій: _____

3.3. Чи помічаєте ви покращення когнітивних здібностей дітей після використання мультимедійних засобів?

- Так, значне
- Так, помірне
- Незначне
- Не помічаю змін

4. Перешкоди та вдосконалення

4.1. З якими труднощами ви стикаєтеся під час використання мультимедійних технологій? (Можна обрати кілька варіантів)

- Нестача обладнання

- Недостатня технічна підготовка педагогів
- Недостатня кількість якісних матеріалів
- Інше: _____

4.2. Що, на вашу думку, допоможе покращити використання мультимедійних технологій у ЗДО?

- Проведення тренінгів для педагогів
- Оснащення сучасним обладнанням
- Розробка методичних матеріалів
- Інше: _____

Дякуємо за ваші відповіді!

Ваші думки є важливими для вдосконалення освітнього процесу в ЗДО.

Додаток А 3

Анкета для виявлення рівня використання мультимедійних технологій в освітньому процесі ЗДО за діяльнісним критерієм.

Для виявлення рівня використання мультимедійних технологій у ЗДО за діяльнісним критерієм

Мета: Визначити, як мультимедійні технології впливають на організацію діяльності дітей у закладі дошкільної освіти, сприяючи їхній активності, ініціативності та практичним умінням.

Інструкція: Відповідайте на запитання максимально щиро, обираючи варіанти відповіді або вписуючи свої коментарі.

1. Загальні відомості

1.1. Ваш стаж роботи у сфері дошкільної освіти:

- До 3 років
- Від 3 до 10 років
- Понад 10 років

1.2. Чи використовуєте ви мультимедійні технології у своїй роботі?

- Так, постійно
- Іноколи
- Рідко
- Ніколи

1.3. Який рівень технічного забезпечення мультимедійними засобами у вашому ЗДО?

Високий (є доступ до інтерактивної дошки, планшетів, комп'ютерів, програмного забезпечення)

Середній (доступ обмежений або засоби застарілі)

Низький (практично відсутній)

2. Використання мультимедійних технологій у практичній діяльності

2.1. Які мультимедійні засоби ви найчастіше використовуєте для організації діяльності дітей? (Оберіть усі варіанти, що підходять)

- Інтерактивні дошки
- Освітні програми на комп'ютерах чи планшетах

- Аудіо- та відеоматеріали
- Мобільні додатки для навчання та розвитку
- Інше (уточніть): _____

2.2. Як часто ви застосовуєте мультимедійні технології у таких видах діяльності дітей?

(Оцініть за шкалою від 1 до 5, де 1 – «ніколи», а 5 – «постійно»)

Художня діяльність (малювання, ліплення, створення цифрових проєктів): _____

Рухливі ігри з елементами інтерактивності: _____

Навчальні завдання з використанням мультимедійних програм: _____

Театральні або рольові ігри з інтерактивними елементами: _____

Експериментальна діяльність (моделювання, дослідження): _____

2.3. Які форми організації діяльності з мультимедійними технологіями ви застосовуєте?

- Індивідуальні заняття
- Робота у малих групах
- Колективні ігрові проєкти
- Інше: _____

3. Діяльнісний критерій (змістовна частина)

3.1. Як мультимедійні технології впливають на активність дітей у таких аспектах?

(Оцініть за шкалою від 1 до 5, де 1 – «негативно», а 5 – «дуже позитивно»)

Підвищення мотивації до навчання: _____

Розвиток самостійності та ініціативності: _____

Удосконалення практичних умінь та навичок: _____

Формування навичок командної роботи: _____

3.2. У яких видах діяльності діти проявляють найбільшу зацікавленість завдяки мультимедійним технологіям?

(Оберіть або впишіть свої варіанти)

- Інтерактивні ігри
- Практичні заняття з використанням цифрових пристроїв
- Рухливі активності із застосуванням мультимедійних ефектів
- Інше: _____

4. Проблеми та перспективи розвитку

4.1. Які труднощі виникають під час використання мультимедійних технологій у діяльності дітей?

- Недостатнє технічне забезпечення
- Брак навичок роботи з мультимедійними засобами
- Обмежений час для впровадження мультимедійних технологій
- Інше: _____

4.2. Що, на вашу думку, може покращити впровадження мультимедійних технологій у діяльність дітей?

- Проведення спеціальних тренінгів для педагогів
- Розширення технічної бази ЗДО
- Розробка доступних мультимедійних матеріалів для різних видів діяльності
- Інше: _____

Дякуємо за ваші відповіді!

Ваші ідеї та досвід допоможуть вдосконалити організацію діяльності дітей у ЗДО та впровадження мультимедійних технологій.

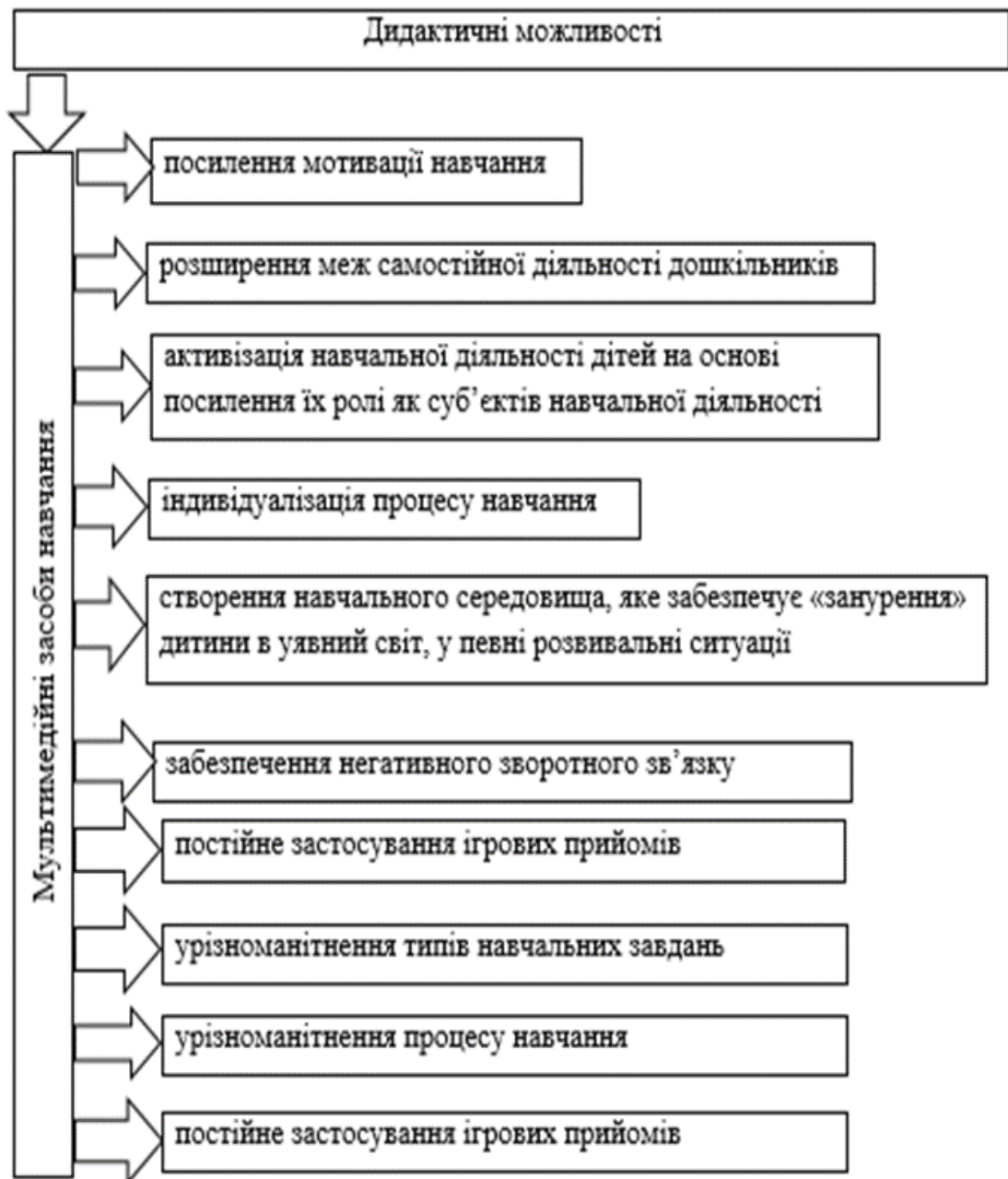
**Визначення поняття мультимедійні технології
з позиції різних авторів**

Автор	Тлумачення терміну
О. П. Буйницька	мультимедійна технологія – це технологія, яка дозволяє за допомогою комп’ютера інтегрувати, обробляти і водночас відтворювати різноманітні типи сигналів, різні середовища, засоби і способи обміну даними, відомостями. Основними перевагами мультимедійних технологій вважається розширення можливостей, вдосконалення методів доступу до матеріалів, більша наочність опановуваного матеріалу [4, с.156].
Т. П. Соколовська	мультимедійні засоби – це сукупність візуальних аудіо, відео, анімації, флеш, та онлайн-ігор, мультимедійних презентацій та інших засобів відображення інформації, що інтегровані в інтерактивному програмному середовищі [34,с.120].
Н. І. Вересоцька	мультимедійні технології – це потужні засоби для створення та представлення багаторівневої наукової думки [13, с.128].
В. М. Гарасюта, Я. М. Рудик	мультимедійні технології – це порядок розробки, функціонування та застосування засобів інформації різних модальностей [5, с.182].
В. М. Вакулюк Н. Г. Семенова	мультимедійні технології — це нові інформаційні технології, що забезпечують роботу з анімованою комп’ютерною графікою і текстом, мовою і високоякісним звуком, нерухомими зображеннями і відео, що рухаються [25, с.101 - 105].
В. І. Імбер	мультимедійні технології – це інформаційні технології, що дають змогу в одному програмному продукті поєднувати різноманітні види інформації: текст, ілюстрації, аудіо і відеоінформацію, мультіплікації, слайди, графіку [12, с. 283].
Л. М. Наконечна	мультимедійні технології – окреслюють порядок розробки, функціонування та застосування засобів обробки інформації різних модальностей можна розділити на апаратні та програмні засоби [36, с.213].

**«Інформаційні технології в дошкільній освіті»
(О. Г. Ємчик)**

Дидактичні можливості мультимедійних засобів навчання

Додаток Г

Орієнтовний план заходів з підвищення кваліфікації педагогів ЗДО, які допомагають їм розширити знання та вдосконалити навички використання мультимедійних технологій у роботі з дітьми.

Семінари є формою групового навчання, що дозволяє педагогам освоїти теоретичні основи й практичні підходи до впровадження мультимедійних технологій у роботу з дошкільниками.

1. Основні теми семінарів:

«Мультимедійні технології в освітньому процесі: сучасні підходи та інструменти»

Знайомство з видами мультимедійних технологій (презентації, інтерактивні дошки, освітні програми, відео та анімації).

Переваги мультимедійного навчання для розвитку дітей дошкільного віку.

«Використання інтерактивних дошок і сенсорних екранів»

Технічні аспекти роботи з обладнанням.

Практичне використання в навчальних іграх, заняттях з математики, мовлення та природи.

«Створення мультимедійного контенту для дошкільників»

Основи роботи з програмами (Canva, PowerPoint, Prezi).

Використання фото, відео та звукових файлів для створення інтерактивного контенту.

«Інтеграція мультимедійних технологій у різні види діяльності дошкільників»

Використання мультимедіа під час ігрової, навчальної, художньої та фізичної діяльності дітей.

Організація мультимедійних занять у рамках освітніх програм.

«Етика використання мультимедіа у виховній роботі»

Правила безпечного використання гаджетів та мультимедійного контенту.

Формування здорової цифрової грамотності у дітей.

Формат проведення:

Теоретична частина: короткі лекції, мультимедійні презентації, демонстрація прикладів.

Практична частина: створення педагогами власних мультимедійних проєктів, моделювання занять із використанням технологій.

Дискусійна частина: обговорення труднощів та успішних кейсів використання мультимедіа у роботі.

2. Консультації: Індивідуальний підхід.

Консультації є більш гнучкою формою навчання, яка дозволяє враховувати індивідуальні потреби кожного педагога.

Основні напрями консультацій:

«Початкові навички роботи з мультимедіа»

Допомога педагогам, які тільки починають використовувати мультимедійні засоби.

Інструктаж з базового налаштування техніки (проектори, інтерактивні дошки, планшети).

«Індивідуальний добір мультимедійного контенту»

Консультації щодо підбору матеріалів для роботи з різними віковими групами.

Рекомендації щодо адаптації складних матеріалів для дошкільників.

«Аналіз і покращення занять із мультимедійними технологіями»

Аналіз уже проведених педагогом занять, визначення недоліків та пошук шляхів їх вдосконалення.

Консультації з планування інтегрованих занять із мультимедіа.

«Мультимедіа для дітей з особливими освітніми потребами»

Поради щодо використання мультимедійних програм для корекційного навчання.

Інструменти для роботи з дітьми з вадами слуху, зору чи іншими особливостями.

«Методичний супровід створення власного контенту»

Допомога у створенні мультимедійних презентацій, відеоуроків, інтерактивних ігор.

Поради щодо використання освітніх платформ і сервісів.

Формат проведення:

Індивідуальні або міні-групові зустрічі.

Онлайн-консультації через Zoom, Google Meet або інші платформи.

Відповіді на запитання педагогів у режимі «запит-відповідь».

Приклад семінару:
«Мультимедійні технології в освітньому процесі: сучасні підходи та інструменти»

Семінар: «Мультимедійні технології в освітньому процесі: сучасні підходи та інструменти»

Цей семінар спрямований на підвищення професійної компетентності педагогів закладів дошкільної освіти (ЗДО) у сфері використання мультимедійних технологій. Основна мета – ознайомити вихователів із сучасними технологічними засобами, їх перевагами, можливостями та способами інтеграції в освітній процес.

Мета семінару:

1. Надати педагогам теоретичну базу щодо мультимедійних технологій у ЗДО.
2. Ознайомити з новітніми інструментами та програмним забезпеченням для роботи з дітьми.
3. Розвинути практичні навички використання мультимедійних засобів у роботі з дошкільниками.

Цільова аудиторія:

- Вихователі закладів дошкільної освіти.
- Методисти та адміністрація ЗДО.
- Педагоги, які цікавляться впровадженням сучасних технологій у навчання.

Програма семінару

1. Вступна частина (15 хвилин)
  - Привітання учасників.
  - Ознайомлення з метою та завданнями семінару.
  - Мотиваційна частина: обговорення, чому важливо використовувати мультимедіа в сучасному освітньому процесі.
    - Демонстрація короткого мультимедійного ролика як прикладу ефективного використання технологій.
2. Теоретична частина (30 хвилин)
  - Що таке мультимедійні технології?
    - Визначення мультимедіа.
    - Види мультимедійних засобів: інтерактивні дошки, проєктори, планшети, освітні програми.
  - Переваги використання мультимедійних технологій у ЗДО:
    - Розвиток уваги, пам'яті та мислення у дошкільників.
    - Покращення комунікації й взаємодії.
    - Підвищення мотивації до навчання через інтерактивність.
  - Основні напрями використання мультимедіа у ЗДО:
    - Освітні мультфільми.
    - Інтерактивні презентації.

- Освітні додатки й платформи (наприклад, LearningApps, Kahoot).
- Віртуальні екскурсії.
- 3. Практична частина (60 хвилин)
  - Демонстрація мультимедійного обладнання:
    - Як працювати з інтерактивною дошкою (або її віртуальним аналогом).
    - Використання проектора та планшета для створення інтерактивного заняття.
      - Навчання роботи з програмами та сервісами:
        - Canva: створення візуальних матеріалів, плакатів та інтерактивних слайдів.
        - PowerPoint: створення динамічних презентацій із анімаціями.
        - LearningApps: створення ігор, інтерактивних завдань, пазлів.
      - Створення мультимедійного заняття:
        - Робота в групах: учасники готують коротке заняття з використанням мультимедіа (наприклад, навчальна гра або міні-презентація).
        - Обговорення створених робіт, зворотний зв'язок від тренера.

- 4. Дискусійна частина (20 хвилин)
  - Обговорення: "Які виклики виникають під час впровадження мультимедійних технологій?".
    - Відповіді на запитання учасників.
    - Вироблення рекомендацій щодо поетапного впровадження мультимедіа в освітній процес ЗДО.

- 5. Підсумкова частина (15 хвилин)
  - Підведення підсумків.
  - Ознайомлення з додатковими ресурсами та матеріалами (методичні посібники, онлайн-курси тощо).
  - Вручення сертифікатів учасникам семінару.

Матеріально-технічне забезпечення семінару

1. Інтерактивна дошка або мультимедійний проектор.
2. Комп'ютери чи планшети для практичної роботи учасників.
3. Доступ до Інтернету.
4. Роздаткові матеріали:
  - Інструкції для роботи з програмами.
  - Методичні рекомендації щодо підбору мультимедійного контенту та мультимедійних ігор.

Очікувані результати:

- Учасники отримують знання про сучасні мультимедійні технології та інструменти.
  - Педагоги навчаться створювати інтерактивні заняття для дошкільників.
  - Вихователі зможуть ефективніше впроваджувати мультимедіа в освітній процес.

Додаток Е

Сертифікати участі в кофереціях, семінарах

Сертифікат учасника № 639921861528439

Цей сертифікат засвідчує, що
Попович Ангеліна Ярославівна
 взяв/взяла участь у заході
II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Актуальні аспекти розвитку STEAM-освіти в умовах євроінтеграції»
 і здобув/ла знання за тематичними напрямками конференції, які рекомендовані до зарахування як підвищення кваліфікації
 26 квітня 2024 року

Обсягом 6 годин/0,2 кредиту (ЄКТС)

Ректор
 Довіського державного
 університету внутрішніх справ,
 д.ю.в., професор

Заступник директора з наукової роботи
 Національного центру «Мала академія наук України»,
 д.т.н., професор

 Сергій ВІТВИЦЬКИЙ
 Олександр СТРИЖАК

 dnuvs.nppu.org

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ» ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА**
 ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ, ПОЧАТКОВОЇ
 ОСВІТИ І МИСТЕЦТВ

СЕРТИФІКАТ
Ангеліни Попович

УЧАСНИКА(-ЦІ) ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
 СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СУЧАСНОЇ
 ОСВІТИ ТА НАУКИ В УКРАЇНІ У СВІТЛІ ІДЕЙ К. Д. УШИНСЬКОГО
 (1823/1824-1870/1871)»

ОБСЯГ: 6 годин (0,2 кредити ЄКТС)
 29 березня 2024 р.

Ректор
 університету проф. Олег ШЕРЕМЕТ

Декан
 факультету проф. Світлана СТРИЛЕЦЬ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СЕРТИФІКАТ/CERTIFICATE

Засвідчує, що

Попович Ангеліна Ярославівна

Взяла участь у XI Всеукраїнській науково-практичній студентській інтернет-конференції «Науковий простір студента: пошуки і знахідки»

Тарас ОЛЕФІРЕНКО
Декан Педагогічного факультету професор, кандидат педагогічних наук

Тетяна ЗОЛОТАРЕНКО
Голова НТСА Педагогічного факультету

29 березня 2024 р.
м. Київ

Генеза

СЕРТИФІКАТ № GEN-4515598

підтверджує, що

Попович Ангеліна Ярославівна

дистанційно підвищив (-ла) кваліфікацію під час Всеукраїнської конференції з дошкілля: "Шляхи зростання фахової майстерності педагогів в умовах інноваційного освітнього середовища" за напрямками: «Наскрізнi навички». «Робота закладу дошкільної освіти». «Практичні прийоми»

та набула/в таких компетентностей, передбачених стандартами педагогічної освіти:
ключові професійні компетентності: інформаційно-комунікаційна компетентність; інноваційність; психологічно-фасилітативна компетентність; інформаційно-цифрова компетентність. здатність до навчання впродовж життя.

Спікери конференції:
Чередниченко С., Смішная О., Гавриш Н., Юрчук О., Безсонова О., Година Н., Рібцун Ю., Хавтрико В., Рагозіна В., Макаревська О., Байер О., Гнатенко Л., Яцок Н., Федорова С., Самофал В., Сергеева Н.

Термін проведення: 27.03.2024 - 16.05.2024 р.
Тривалість: 15 годин / 0,5 кредиту ЄКТС

Дата видачі: 01.06.2024 р.

Директор ТОВ «ГЕНЕЗА»
Микола Чаюк

Директор ЦПРПП м. Києва
Аліна Рогова

ЕДРПОУ 19.09.2022. 1000701020000096709
Код КВЕД: 85.59 Інші види освіти, н.в.з.у.

PR METHEUS

СЕРТИФІКАТ
Виданий 06.03.2024
prometheus.org.ua

СЕРТИФІКАТ
ЦЕЙ СЕРТИФІКАТ ЗАСВІДЧУЄ, ЩО
Ангеліна Попович
успішно закінчив(ла) курс
Критичне мислення для освітян,
наданий **Сергієм Терно, Наталією Степановою та Сергієм Горбачовим**
через платформу масових відкритих онлайн-курсів **Prometheus**,

та навчився(лася):

- відрізнати навчання критичного мислення від його імітації;
- визначати сфери, де критичне мислення стане в пригоді;
- розпізнавати властивості критичного мислення та особистості із прагненням до критичного мислення;
- застосовувати стратегії та процедури критичного мислення для розв'язування проблемних задач та самовдосконалення;
- розуміти, коли потрібно застосовувати критичне мислення та стадії його розгортання;
- створювати належні умови для розвитку критичного мислення учнів.

Форма навчання - дистанційна.
Кількість годин - 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Вікторія Примаченко
Директор ГО «Прометеус»
ГО «Прометеус», ЄДРПОУ: 43771659
Надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації педагогічних працівників згідно з КВЕД 85.59

Сергій Терно
Доктор педагогічних наук

Наталія Степанова
Кандидат філософських наук

Сергій Горбачов
Журналіст, редактор, викладач медіаграмотності

Автентичність цього сертифікату може бути перевірена за
<https://certs.prometheus.org.ua/cert/c755979ea6da435bb7a57f25a24277d9>

Суб'єкт підвищення кваліфікації ГО «ІНПО» ЄДРПОУ 43771659

ІНПО

Сертифікат № 2710302815891951

Всеукраїнська онлайн конференція з підвищенням кваліфікації
Теоретичні і практичні аспекти використання технологій навчання в закладах середньої і професійної освіти.

Попович Ангеліна Ярославівна
Підтверджує, що він(вона) з "18" травня по "19" травня 2024 року **підвищує(ла) кваліфікацію та досягнув(ла) навички відповідно до програми курсу.**
Тема: Використання штучного інтелекту в освітньому процесі
Обсяг часу: 2 години / 0.1 кредитів ЄКТС
КВЕД 85.59

в.о. директора ГО "ІНПО"
Новіков О. Ф.

19.05.2024

ippo.com.ua

Сертифікат розроблено відповідно до п-13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 року №800 (зі змінами та доповненнями внесені постановою КМУ від 27 грудня 2019 року №1133)

Суб'єкт підвищення кваліфікації — товариство з обмеженою відповідальністю «ЕДЮКЕЙШНАЛ ЕРА» (ЄДРПОУ: 42502643)

Сертифікат

засвідчує, що

Попович Ангеліна Ярославівна

пройшов(ла) курс

«Дивись, слухай, спрямовуй: як вихователям підтримувати себе та дітей у надзвичайних ситуаціях»

[тривалість — 30 годин / 1 кредит ЄКТС]

та здобув(ла) знання та навички з теми курсу.

Результати навчання:

- * уміння підтримувати себе, аби бути ефективними у наданні підтримки дітям дошкільного віку;
- * здатність організувати безпечне середовище для розвитку дітей дошкільного віку;
- * знання та навички базових підходів у роботі вихователя, алгоритмів підтримки дітей;
- * уміння використовувати безпечні та відновлювальні форми роботи з дітьми;
- * розуміння нових викликів у питанні безпеки, єдності вихователів і батьків у питаннях безпеки дітей.

Навчальний курс «Дивись, слухай, спрямовуй: як вихователям підтримувати себе та дітей у надзвичайних ситуаціях» розроблено Всеукраїнським фондом «Крок за кроком» спільно зі студією онлайн-освіти EdEra в межах Проєкту «Підтримка педагогів та супровід дітей у надзвичайній ситуації», що реалізується за підтримки ЮНІСЕФ. Висловлені в курсі думки є виключно відповідальністю експертів і не обов'язково відображають погляди ЮНІСЕФ.

Юлія Найда

Директорка
Всеукраїнського фонду
«Крок за кроком»

Ілля Філіпов

Керівник студії
онлайн-освіти EdEra

Товариство з обмеженою відповідальністю «ЕДЮКЕЙШНАЛ ЕРА» (ЄДРПОУ: 42502643) є суб'єктом надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації педагогічних працівників згідно з КВЕД 85.60

3702dbe4-c1fa-4a7d-96c9-705261a6b28a

08.03.2024

Сертифікат розроблено відповідно до п. 13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 р. № 800 (зі змінами й доповненнями, внесеними постановою КМУ від 27 грудня 2019 року № 1133 та наказом МОН від 09 вересня 2022 р. № 805).

Суб'єкт підвищення кваліфікації — товариство з обмеженою відповідальністю «ЕДЮКЕЙШНАЛ ЕРА» (ЄДРПОУ: 42502643)

Сертифікат

засвідчує, що

Попович Ангеліна Ярославівна

пройшов(ла) курс

«Створюємо простір дитинства разом»

[тривалість — 30 годин / 1 кредит ЄКТС]

та здобув(ла) знання та навички з теми курсу.

Результати навчання:

- * здатність брати участь у створенні безпечного та комфортного середовища для розвитку дітей дошкільного віку;
- * уміння надавати підтримку дітям в різних емоційних станах;
- * готовність співпрацювати з батьками задля формування навичок безпечної поведінки у дітей.

Навчальний курс «Простір дитинства: як створити комфортне середовище для дошкільнят» розроблено Всеукраїнським фондом «Крок за кроком» спільно зі студією онлайн-освіти EdEra в межах проєкту «Підтримка педагогів та супровід дітей у надзвичайній ситуації», що реалізується за підтримки ЮНІСЕФ. Висловлені в курсі думки є виключно відповідальністю експертів і не обов'язково відображають погляди ЮНІСЕФ.

Юлія Найда

Директорка
Всеукраїнського фонду
«Крок за кроком»

Ілля Філіпов

Керівник студії
онлайн-освіти
EdEra

Товариство з обмеженою відповідальністю «ЕДЮКЕЙШНАЛ ЕРА» (ЄДРПОУ: 42502643) є суб'єктом надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації педагогічних працівників згідно з КВЕД 85.60

877b388c-cd49-4f13-839a-d6bf5e3987a1

11.03.2024

Сертифікат розроблено відповідно до п. 13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 р. № 800 (зі змінами й доповненнями, внесеними постановою КМУ від 27 грудня 2019 року № 1133 та наказом МОН від 09 вересня 2022 р. № 805).

107245

СЕРТИФІКАТ підтверджує, що

Ангеліна Попович

Пройшов(ла) курс «Пізнай світ дитини» в обсязі 15 годин 50 хвилин,
що становить 0.5 кредитів ЄКТС

Викладач:

Наталія Луценко

Психолог, магістр у сфері освіти

Директорка центру захисту дітей
"Наші діти", м. Київ

Auswärtiges Amt

12 Березня 2024

107269

СЕРТИФІКАТ підтверджує, що

Ангеліна Попович

Пройшов(ла) курс «Навчай безпечно» в обсязі 12 годин 00 хвилин,
що становить 0.4 кредитів ЄКТС

Викладачі:

Мирослав Грінберг,
андрагог, педагогічний психолог

Ольга Невтира,
учитель-методист

Олександр Войтенко,
тренер з громадянської освіти

Анна Ленчовська,
тренерка, педагогічна психологиня

Аутентичність сертифікату можна перевірити на сайті: <https://vumonline.ua>

13 Березня 2024

Суб'єкт підвищення кваліфікації
ГО «ІППО» ЄДРПОУ 43771659, КВЕД 85.59

Свідоцтво

№4418331463835452813

засвідчує що

Попович Ангеліна Ярославівна

підвищував(ла) кваліфікацію

за темою:

“Цифрова трансформація освіти: роль штучного інтелекту в модернізації навчального процесу.

Дошкільня”

та досягнув(ла) практичні та теоретичні знання відповідно до програми підвищення кваліфікації вказаної теми.

Тривалість: 2 (дві) години/0,1 кредиту (ЄКТС)

КВЕД 85.59

Автор тренінгу: Лютинська М.О.

Затвердив: в.о. директора ГО «ІППО»
Новіков О. Ф.

Дата видачі: 26.03.2024

ippo.com.ua

Свідоцтво розроблено відповідно до п-13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 року №600 (зі змінами та доповненнями)
висновками постановою КМУ від 27 грудня 2019 року №1133)

Суб'єкт підвищення кваліфікації
ГО «РУХ ОСВІТА», ЄДРПОУ 43807082, КВЕД 85.59

Сертифікат

№9588918781249494572

засвідчує що

Попович Ангеліна Ярославівна

підвищував(ла) кваліфікацію

за темою:

**“Медіаігри для учнів дошкільної освіти.
Використання медіаігр, сучасних засобів,
методів та прийомів.”**

та досягнув(ла) практичні та теоретичні знання відповідно до програми
підвищення кваліфікації вказаної теми.

**Тривалість: 2 (дві) години/0,1 кредиту (ЄКТС)
КВЕД 85.59**

Автор тренінгу: Доценко С.О.

Затвердив: директор ГО «РУХ ОСВІТА»
Данева А. О.

Дата видачі: 22.03.2024

ruh.com.ua

Сертифікат розроблено відповідно до п-13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 року №800 (зі змінами та доповненнями
високою постановою КМУ від 27 грудня 2019 року №1133)

Суб'єкт підвищення кваліфікації ГО «ІППО» ЄДРПОУ 43771659

ПЕДРАДА

Сертифікат № 1310060160213521

Всеукраїнська онлайн конференція з підвищенням кваліфікації
Розвиток та вдосконалення компетентностей сучасного педагога НУШ

Попович Ангеліна Ярославівн

Підтверджує, що він(вона) з "20" квітня по "21" квітня 2024 року **підвищував(ла) кваліфікацію та досягнув(ла) навички відповідно до програми курсу.**

Тема: **Інноваційні підходи до інклюзивного навчання: досягнення та виклики.**

Обсяг часу: 2 години / 0.1 кредитів ЄКТС
КВЕД 85.59

21.04.2024

pedrada.ippo.com.ua

в.о. директора ГО "ІППО"
Новіков О. Ф.

Сертифікат розроблено відповідно до п-13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 року №800 (зі змінами та доповненнями внесеними постановою КМУ від 27 грудня 2019 року №1133)

Суб'єкт підвищення кваліфікації ГО «ІППО» ЄДРПОУ 43771659

ПЕДРАДА

Сертифікат № 1310060160213531

Всеукраїнська онлайн конференція з підвищенням кваліфікації
Розвиток та вдосконалення компетентностей сучасного педагога НУШ

Попович Ангеліна Ярославівн

Підтверджує, що він(вона) з "20" квітня по "21" квітня 2024 року **підвищував(ла) кваліфікацію та досягнув(ла) навички відповідно до програми курсу.**

Тема: **Розробка і використання навчальних програм та інтерактивних матеріалів з використанням штучного інтелекту**

Обсяг часу: 2 години / 0.1 кредитів ЄКТС
КВЕД 85.59

21.04.2024

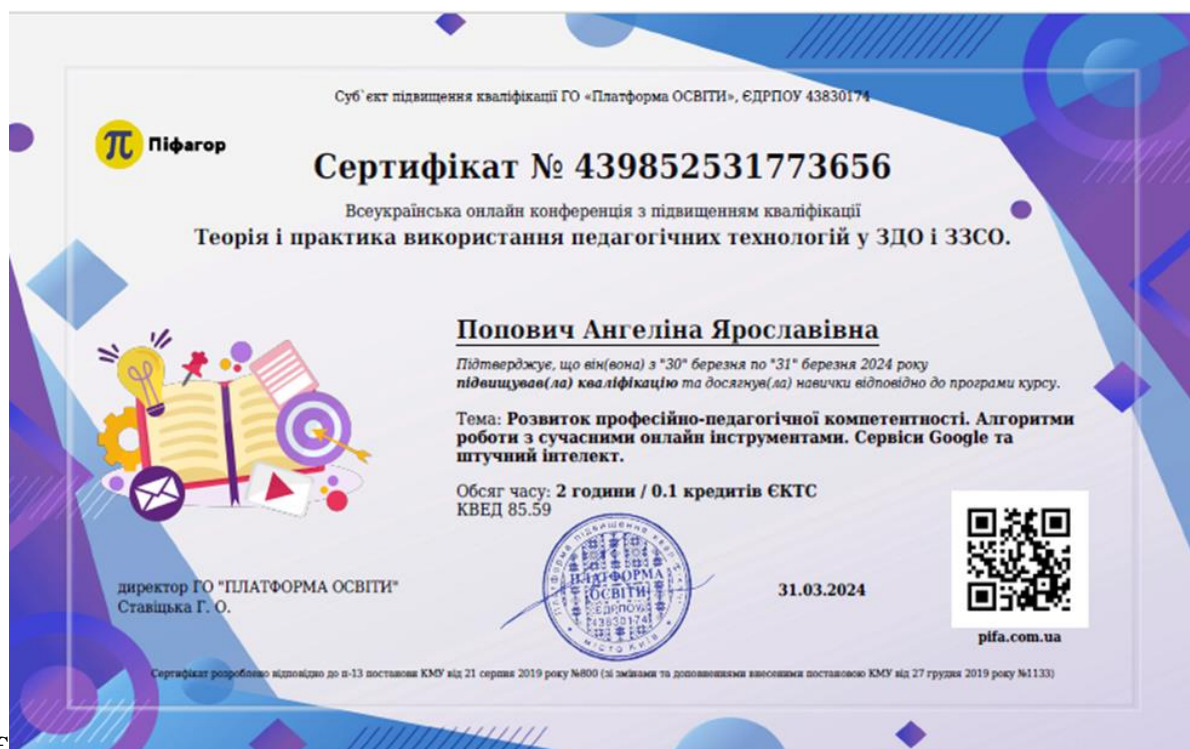
pedrada.ippo.com.ua

в.о. директора ГО "ІППО"
Новіков О. Ф.

Сертифікат розроблено відповідно до п-13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 року №800 (зі змінами та доповненнями внесеними постановою КМУ від 27 грудня 2019 року №1133)

Суб'єкт підвищення кваліфікації ГО «Платформа ОСВІТИ», ЄДРПОУ 43830174

П Піфагор

Сертифікат № 439852531773657

Всеукраїнська онлайн конференція з підвищенням кваліфікації
Теорія і практика використання педагогічних технологій у ЗДО і ЗЗСО.

Попович Ангеліна Ярославівна

Підтверджує, що він(вона) з "30" березня по "31" березня 2024 року підвищував(ла) кваліфікацію та досягнув(ла) навички відповідно до програми курсу.

Тема: **Проектні технології у сучасному ЗДО**

Обсяг часу: 2 години / 0.1 кредитів ЄКТС
КВЕД 85.59

директор ГО "ПЛАТФОРМА ОСВІТИ"
Ставицька Г. О.

31.03.2024

pifa.com.ua

Сертифікат розроблено відповідно до п-13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 року №800 (зі змінами та доповненнями внесеними постановою КМУ від 27 грудня 2019 року №1133)

Суб'єкт підвищення кваліфікації ГО «Платформа ОСВІТИ», ЄДРПОУ 43830174

П Піфагор

Свідоцтво № 439852531773670

Всеукраїнська онлайн конференція з підвищенням кваліфікації
Теорія і практика використання педагогічних технологій у ЗДО і ЗЗСО.

Попович Ангеліна Ярославівна

Підтверджує, що він(вона) з "30" березня по "31" березня 2024 року підвищував(ла) кваліфікацію та досягнув(ла) навички відповідно до програми курсу.

Тема: **Теорія і практика використання педагогічних технологій у ЗДО і ЗЗСО.**

Обсяг часу: 2 години / 0.1 кредитів ЄКТС
КВЕД 85.59

директор ГО "ПЛАТФОРМА ОСВІТИ"
Ставицька Г. О.

31.03.2024

pifa.com.ua

Свідоцтво розроблено відповідно до п-13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 року №800 (зі змінами та доповненнями внесеними постановою КМУ від 27 грудня 2019 року №1133)

Сертифікат

№ СТ26593428/330-24 від 28.03.2024

**Ангеліні
Попович**

За участь у заходах з підвищення кваліфікації
(за видом «майстер-класи») у межах
III Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Інновації в дошкільній освіті: теорія,
перспективи, шляхи запровадження у практику»

Кількість кредитів ЄКТС – 0,5 (15 годин)

Юлія Демидова
завідувач кафедри дошкільної освіти
Маріупольського державного університету

СЛАВА УКРАЇНІ!

ВСЕОСВІТА®

Суб'єкт підвищення кваліфікації
ТОВ «Всеосвіта» (ЄДРПОУ 41526967)

СЕРТИФІКАТ № ВУ851880

засвідчує, що
ПОПОВИЧ АНГЕЛІНА ЯРОСЛАВІВНА

пройшов(ла) підвищення кваліфікації за видом «вебінар» (дистанційно)

на тему:
«ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ПЕДАГОГІЧНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ: ЯК ШІ МОЖЕ ДОПОМОГТИ
В РОБОТІ ВИХОВАТЕЛЯ»

та досягнув(ла) результатів навчання,
відповідно до програми підвищення кваліфікації вказаної теми
[тривалість: 2 години/0,06 кредиту ЄКТС]

Іван ЛИТВИНЕНКО 25.04.2024
Директор ТОВ «Всеосвіта» дата видані

Андрій ОЗАРЧУК,
Автор вебінару, науковий співробітник Інституту педагогіки
НАПН України, старший викладач Рівненського ОІППО,
вчитель географії дистанційного ліцею «Меридіан».

Сертифікат розроблено відповідно до п. 13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 р. № 800
(з змінами і доповненнями, внесеними постановою КМУ від 27 грудня 2019 року № 1033)

LL242455

СВІДОЦТВО

засвідчує, що

Моновар Ангеліна Ярославівна

взяв(ла) участь у вебінарі:

«Бачу, чую, відчуваю».
Інтерактивна наука в освіті

[тривалість: 2 академічні години]

Сергій БИЧЕНКО

Провідний спеціаліст відділу розробок
та інновацій у видавництві «Ранок-Креатив».

Іван ЛИТВИНЕНКО

Директор ТОВ «Всеосвіта»

Свідоцтво про реєстрацію ЗМІ №КВ 23246-Л/3086Р від 19.04.2018р., що видано Міністерством юстиції України,
інформування про освітні тенденції в Україні.
Правовласник товарного знака VSEOSVITA: ТОВ «Всеосвіта» (Свідоцтво № 236806).
Видано відповідно до Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 10 січня 2018 року.

TJ826457

Суб'єкт підвищення кваліфікації ТОВ «Всеосвіта» (ЄДРПОУ 41526967)

СЕРТИФІКАТ

засвідчує, що

ПОПОВИЧ АНГЕЛІНА ЯРОСЛАВІВНА

узяв/узяла участь у Всеукраїнській науково-практичній
онлайн-конференції на тему:

**«ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ В РЕАЛІЯХ
СУЧАСНОСТІ: ВИКЛИКИ ТА ДОСВІД
УСПІШНОЇ ПРАКТИКИ»**

та пройшов/пройшла підвищення кваліфікації за видом «конференція» (дистанційно)
й отримав/отримала практичні і теоретичні знання та навички згідно з темою конференції.

Тривалість: 8 (вісім) годин/0,27 кредиту ЄКТС.

м. Київ, Україна
Директор ТОВ «Всеосвіта»

18.04.2024

Іван ЛИТВИНЕНКО

Сертифікат розроблено відповідно до п. 13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 р. № 800
(з змінами і доповненнями, внесеними постановою КМУ від 27 грудня 2019 року № 1133)

Суб'єкт підвищення кваліфікації ТОВ «Всеосвіта» (ЄДРПОУ 41526967)

QF097080

СЕРТИФІКАТ

засвідчує, що

Попович Ангеліна Ярославівна

пройшов(ла) підвищення кваліфікації за видом «вебінар» (дистанційно)

на тему:

«Інноваційні технології: доцільність та практичне застосування у фізкультурно-оздоровчій діяльності ЗДО»

[тривалість: 2 години/0,06 кредиту ЕКТС]

та досягнув(ла) результатів навчання, відповідно до програми підвищення кваліфікації вказаної теми

Тетяна БІЛИК

Автор вебінару, фізкультурно-оздоровча робота з дитячими командами
Полтавського інституту післядипломної освіти ім. Остроградського

Іван ЛИТВИНЕНКО

Директор ТОВ «Всеосвіта»

Сертифікат розроблено відповідно до п. 13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 р. № 800 (із змінами і доповненнями, внесеними постановою КМУ від 27 грудня 2019 року № 1133)

СЛАВА УКРАЇНІ!

VSEOSVITA®

Суб'єкт підвищення кваліфікації
ТОВ «Всеосвіта» (ЄДРПОУ 41526967)

СЕРТИФІКАТ №НМ231952

засвідчує, що

ПОПОВИЧ АНГЕЛІНА ЯРОСЛАВІВНА

пройшов(ла) підвищення кваліфікації за видом «вебінар» (дистанційно)

на тему:

**«ІНТЕРАКТИВНІ ВПРАВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ
ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ У ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ»**

[тривалість: 2 години/0,06 кредиту ЄКТС]

та досягнув(ла) результатів навчання,
відповідно до програми підвищення кваліфікації вказаної теми

Тетяна ГАУГАШ

Авторка вебінару, сімейна та корекційна психологиня, логопедина,
асистентка вчителя, арттерапевтка, сертифікована тренерка, спікерка
та організаторка онлайн, офлайн фестивалів, авторка та розробниця курсу МАК

Іван ЛИТВИНЕНКО 25.03.2024

Директор ТОВ «Всеосвіта»

дата видачі

Сертифікат розроблено відповідно до п. 13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 р. № 800
(за змінами і доповненнями, внесеними постановою КМУ від 27 грудня 2019 року № 1133)

XS728590

Суб'єкт підвищення кваліфікації ТОВ «Всеосвіта» (ЄДРПОУ 41526967)

СЕРТИФІКАТ

засвідчує, що

ПОПОВИЧ АНГЕЛІНА ЯРОСЛАВІВНА

узяв/узяла участь у Всеукраїнській науково-практичній
онлайн-конференції на тему:

«ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД, ПРАКТИКА, ІННОВАЦІЇ»

та пройшов/пройшла підвищення кваліфікації за видом «конференція» (дистанційно)
й отримав/отримала практичні і теоретичні знання та навички згідно з темою конференції.

Тривалість: 8 (вісім) годин/0,27 кредиту ЄКТС.

м. Київ, Україна
Директор ТОВ «Всеосвіта»

14.03.2024

Іван ЛИТВИНЕНКО

Сертифікат розроблено відповідно до п. 13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 р. № 800
(з змінами і доповненнями, внесеними постановою КМУ від 27 грудня 2019 року № 1038)

Додаток Є

Навчально-методичний посібник «Удосконалення інформаційно-комунікаційної компетентності фахівців дошкільної освіти»

Удосконалення інформаційно-комунікаційної компетентності фахівців дошкільної освіти

Чернігів 2024р.

ЗМІСТ

Передмова.....	6
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	8
1.1. Стан вивчення питання використання мультимедійних технологій у закладі дошкільної освіти. ...	8
1.2. Сучасний освітній процес та інформаційно- комунікаційні технології.....	15
1.3. Мультимедійні технології як засіб удосконалення освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.....	24
1.4. Особливості використання мультимедійних технологій у роботі з дошкільниками.....	45
1.5. Вимоги професійного стандарту «Вихователь дітей дошкільного віку» щодо інформаційно- комунікаційної компетентності.....	62
РОЗДІЛ II. ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	73
2.1. Особливості впровадження комп'ютерних технологій в організації пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку	73
2.2. Орієнтовна структура занять з комп'ютерної грамоти для дітей дошкільного віку з застосуванням персонального комп'ютера.....	81
2.3. Особливості організації роботи з планшетним персональним комп'ютером	90

РОЗДІЛ ІІІ. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	100
3.1. Створення інтерактивних дидактичних ігор у програмі Microsoft Power Point.....	100
3.2. Залежність від електронних гаджетів дітей дошкільного віку.....	110
3.3. Приклади занять освітня лінія «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі».....	121
3.4. Приклади занять освітня лінія «Дитина у природному довкіллі».....	126
3.5. Приклади занять освітня лінія «Комп'ютерна грамота».....	130
Глосарій (тлумачний словник).....	139
Післямова.....	156
Список використаних джерел.....	157
Додатки.....	175

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ**КОШЕЛЬ АННА ПАВЛІВНА**

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної та початкової освіти
Національного університету «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка

КОШЕЛЬ ВІТАЛІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної та початкової освіти
Національного університету «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка

ПОПОВИЧ АНГЕЛІНА ЯРОСЛАВІВНА

студентка II курсу магістратури,
спеціальності «Дошкільна освіта»
Національного університету «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка

**УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

навчально-методичний посібник для студентів
спеціальності «Дошкільна освіта», викладачів закладів
вищої освіти, вихователів дітей дошкільного віку та батьків.

Підписано до друку 27.11.2024 р. Формат 60x90/16
Обсяг 8,1 друк. арк.
Наклад 10 прим. Зам. № 1532

ТОВ «ЧЕРНІГІВСЬКА КАРТОНАЖНО-
ПОЛІГРАФІЧНА ФАБРИКА»
м. Чернігів, вул. Любомира Бондарчука, 26
тел./факс: (04622) 3-36-86, бух. (0462) 67-65-45
karton17@ukr.net